

Europska
komisija

AKCIJSKI PLAN O EUROPSKOM STUPU SOCIJALNIH PRAVA

Dok savladavamo pandemiju, pripremamo potrebne reforme i ubrzavamo dvostruku zelenu i digitalnu tranziciju, pravi je trenutak i da prilagodimo socijalna pravila. Da stvorimo pravila koja jamče međugeneracijsku solidarnost, kojima se nagrađuju poduzetnici koji se brinu o svojim zaposlenicima, pravila usmjerena na radna mjesta i otvaranje novih prilika, kojima se uspostavlja ravnopravnost vještina, inovacija i socijalne zaštite.

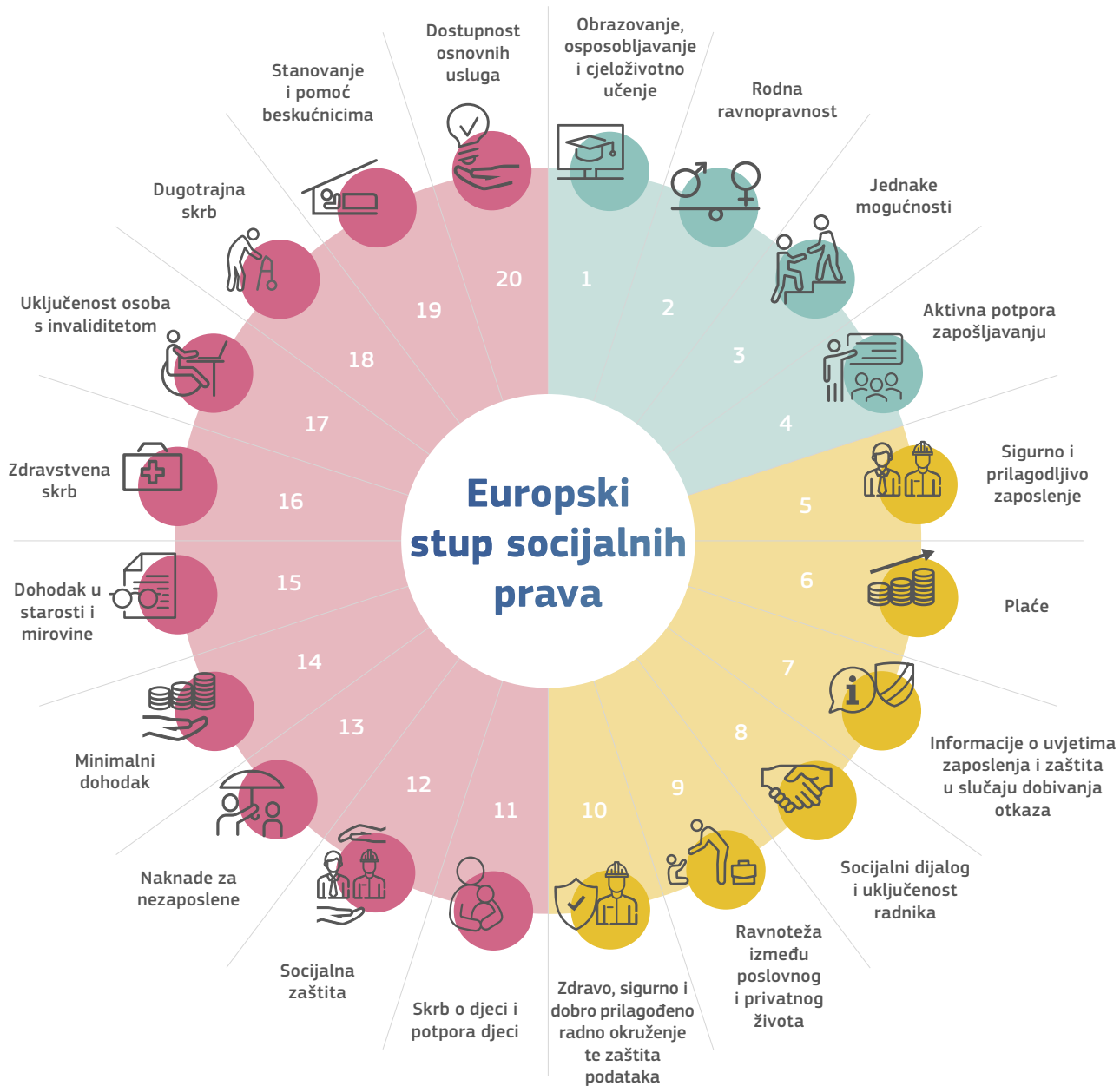
*Predsjednica Komisije Ursula von der Leyen
(govor u Europskom parlamentu, 20. siječnja 2021.)*

Prijelaz prema zelenijoj, pravednijoj i uključivijoj budućnosti podrazumijevat će kratkoročne troškove i izazove. Zbog toga je toliko važno popratiti taj prijelaz i pomoći zajednicama i pojedincima da se prilagode novom svijetu. To zahtijeva pridavanje posebne pozornosti socijalnim pitanjima. Trebalo bi provesti europski stup socijalnih prava na razini EU-a i država članica, uzimajući u obzir odgovarajuće nadležnosti.

*Europsko vijeće,
Novi strateški program za razdoblje 2019. – 2024.*

Europski parlament [...] naglašava da napredak prema održivoj, pravednoj i uključivoj socijalnoj Europi zahtijeva snažnu zajedničku predanost, kako unapređenju Programa UN-a za održivi razvoj do 2030., tako i provedbi i ostvarenju načela i prava sadržanih u europskom stupu socijalnih prava.

*Rezolucija Europskog parlamenta o jakoj socijalnoj Europi za pravednu tranziciju
(17. prosinca 2020.)*

Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju i oporavak

Jaka socijalna Europa usmjerena je na ljude i njihovu dobrobit. Europa ima najpravdnija društva u svijetu te pruža najveće standarde radnih uvjeta i široku socijalnu zaštitu. Konkurentna održivost¹ u središtu je europskog socijalnog tržišnog gospodarstva i nastoji se pronaći model održivog i uključivog rasta koji donosi najveće koristi za ljude i planet. Na tom jedinstvenom modelu počiva socijalna i ekonomska otpornost Europe².

Europljani cijene taj jedinstveni socijalni i ekonomski model i očekuju da će donijeti koristi svima, neovisno o spolu, rasnom ili etničkom podrijetlu, vjeri ili uvjerenju, invaliditetu, dobi ili spolnoj orijentaciji. Cilj je Unije ispuniti obećanje o zajedničkom blagostanju. To je obećanje dano i europskim stupom socijalnih prava, koji su Euroski parlament, Vijeće i Komisija proglasili 2017.

Klimatske promjene i ekološki problemi, digitalizacija, globalizacija i demografski trendovi ubrzano mijenjaju našu svakodnevicu. Zbog pandemije bolesti COVID-19 došlo je do daljnjih drastičnih promjena u radu, obrazovanju, gospodarstvu, sustavima socijalne skrbi i društvenom životu. U ovakvim vremenima korjenitih promjena naša je društvena struktura na kušnji. Europljani se i dalje opravdano oslanjaju na obećanje da će se uspostaviti funkcionalno socijalno tržišno gospodarstvo, u kojem zaposlenje omogućuje dostojanstven život i zaštitu u kriznim vremenima. Devet od deset Europljana smatra da je socijalna Europa za njih važna i da bi trebala pružati jednake mogućnosti i pristup tržištu rada, pravedne radne uvjete i socijalnu zaštitu³. Poboljšanje i prilagodba naših socijalnih pravila kako bi se poticalo gospodarstvo u interesu građana i socijalni napredak odgovor su Europe na te promjene.

1/ Kako je navedeno u Godišnjoj strategiji održivog rasta 2021., COM(2020) 575 final.

2/ COM(2020) 493 final od 9. rujna 2020.

3/ Posebno istraživanje Eurobarometra 509 o socijalnim pitanjima, ožujak 2021.

Jakim političkim odgovorom na pandemiju bolesti COVID-19 na nacionalnoj razini i na razini EU-a uspješno su ublažene njezine posljedice na zapošljavanje i socijalne posljedice. Ujedinjenošću, koordinacijom i europskom solidarnošću državama članicama pružena je potpora u uvođenju programa skraćenog radnog vremena i sličnih mjera zadržavanja radnih mjesta kako bi se spriječio rast nezaposlenosti u ovoj zdravstvenoj krizi. Time su se održali zaposlenost, prihodi i gospodarstvo.

Ista će ujedinenost, koordinacija i solidarnost biti potrebna u nadolazećim godinama pri prijelazu na zelenije i digitalnije desetljeće u kojem će Europljani moći bolje živjeti. Izazovi pred nama slični su u svim državama članicama, premda u različitoj mjeri. Moramo težiti uspostavi novog skupa socijalnih pravila kojima se osigurava međugeneracijska solidarnost i stvaraju prilike za sve, nagrađuju poduzetnici koji se brinu o svojim zaposlenicima, u prvi plan stavljaju radna mjesta i promiču bolji životni i radni uvjeti, kojima se ulaže u visokokvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje, vještine i inovacije te osigurava primjerena socijalna zaštita za sve. Moramo unaprijediti socijalna prava i ojačati europsku socijalnu dimenziju u svim politikama Unije, kako je utvrđeno u Ugovorima⁴. Time će se za sve Europljane osigurati socijalno poštena i pravedna tranzicija na klimatsku neutralnost, digitalizacija i demografske promjene te uspjeh europskog zelenog plana i predstojećeg digitalnog desetljeća do 2030.

Dvadeset načela europskog stupa socijalnih prava putokaz su prema jakoj socijalnoj Europi i određuju viziju novog skupa socijalnih pravila.

Ona uključuju načela i prava ključna za pravedna i funkcionalna tržišta rada i sustave socijalne skrbi u Europi 21. stoljeća. Neka načela potvrđuju prava koja već postoje u pravnoj stečevini Unije, dok se ostalima utvrđuju jasni ciljevi za budućnost s obzirom na društvena, tehnološka i gospodarska kretanja.

Djelotvorna provedba europskog stupa socijalnih prava važnija je nego ikad dosad i uvelike ovisi o odlučnosti i djelovanju država članica, koje su primarno odgovorne za zapošljavanje, vještine i socijalne politike.

Mjere na razini EU-a mogu biti dopuna nacionalnim mjerama, a ovaj je **Akcijski plan doprinos Komisije provedbi načela stupa socijalnih prava**, u skladu s pozivima europskih čelnika⁵ i Europskog parlamenta.

Ovaj Akcijski plan temelji se na opsežnom savjetovanju koje je pokrenuto prije godinu dana⁶, u kojem je primljeno više od 1000 doprinosa građana, institucija i tijela EU-a, država članica, regionalnih i lokalnih tijela, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva⁷. U Akcijskom planu navodi se niz mjera EU-a koje će Komisija poduzeti u ovom mandatu, a koje se temelje na mnogim mjerama već poduzetima od proglašenja europskog stupa socijalnih prava u Göteborgu⁸. U njemu se utvrđuju i tri cilja na razini EU-a koja treba ostvariti do 2030., a koja će pomoći u usmjeravanju nacionalnih politika i reformi.

4/ Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije, 2016/2020-03-01, vidjeti članak 3., odnosno članak 9.

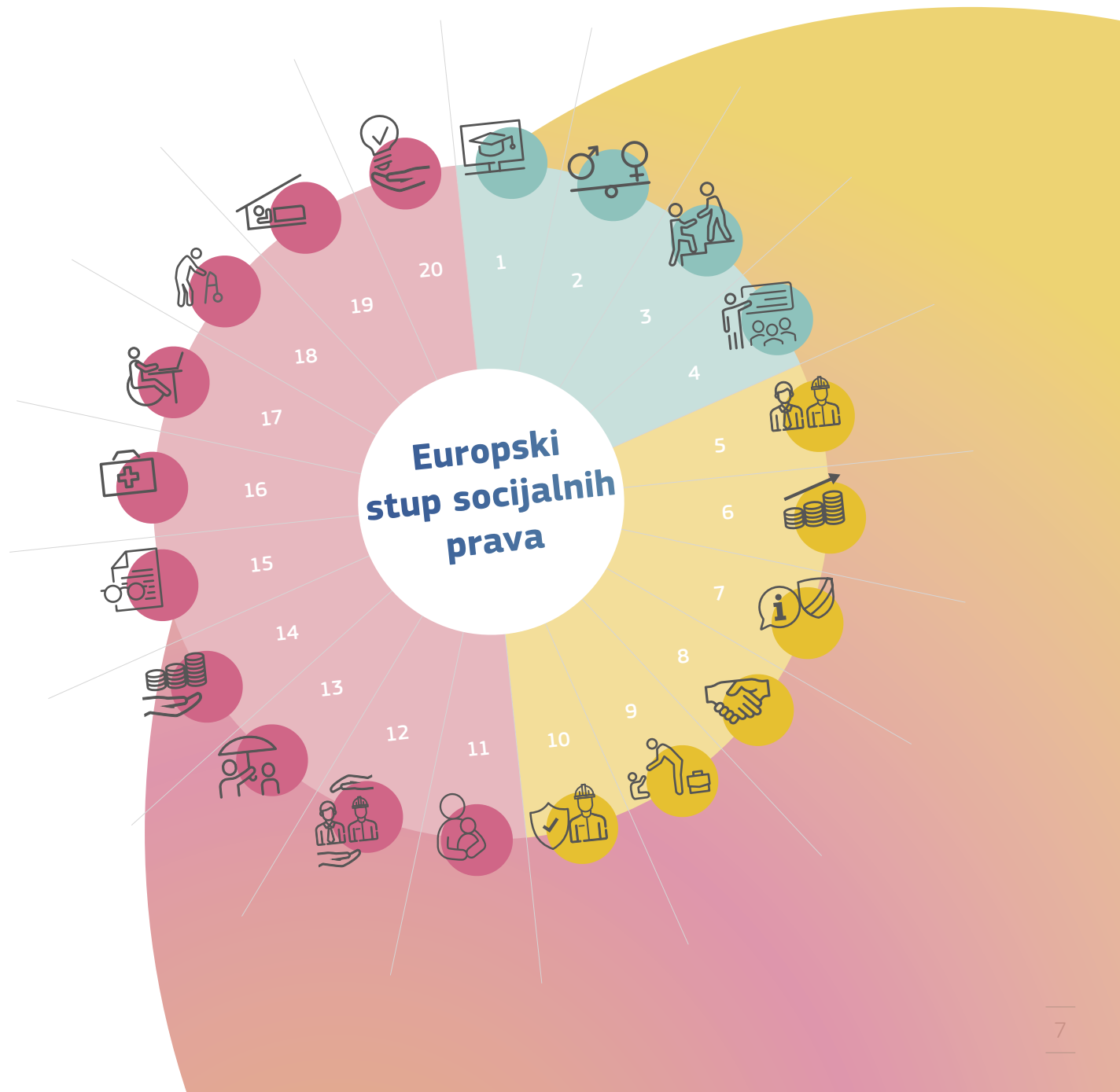
5/ Europsko vijeće, 20. lipnja 2019., Novi strateški program za EU za razdoblje 2019. – 2024.

6/ COM(2020) 14 final od 14. siječnja 2020.

7/ Rezultati savjetovanja predstavljani su u radnom dokumentu službi priloženom ovoj Komunikaciji (SWD(2021) 46).

8/ Priloženi radni dokument službi (SWD(2021) 46) i Prilog 1. ovoj Komunikaciji sadržavaju opis tih mjera.

Sastanak na vrhu o socijalnim pitanjima koji će se održati u Portu u svibnju 2021. bit će prilika da svi dionici na najvišoj političkoj razini obnove obvezu provedbe stupa socijalnih prava. Ovaj je Akcijski plan doprinos Komisije tom sastanku na vrhu. Komisija poziva države članice, socijalne partnere i druge relevantne aktere, kao što su regionalna i lokalna tijela te civilno društvo, da se uključe u zajednički rad na ubrzanju provedbe stupa u pojedinim sferama nadležnosti te da brzo provedu njegova načela kako bi jaka socijalna Europa mogla biti uzor ostatku svijeta.

Tri cilja EU-a za 2030.

Jaka socijalna Europa osnova je ne samo blagostanja i dobrobiti naših građana, već i konkurentnoga gospodarstva. Za to će biti ključna inovativna radna snaga s odgovarajućim vještinama, sposobna oblikovati zelenu i digitalnu tranziciju i prilagoditi joj se.

Međutim, kako Europa ulazi u novo desetljeće, još treba raditi na postizanju visokih razina zaposlenosti, vještina i zapošljivosti te na uspostavi stabilnih sustava socijalne zaštite. U prosincu 2020. bez posla je bilo 16 milijuna građana, a nezaposlenost mladih iznosila je 17,8 %, znatno više od opće nezaposlenosti. Nižekvalificirani, slabije plaćeni i privremeni radnici prvi su otpušteni uslijed pandemije. Pandemija je imala i nerazmjerni učinak na sudjelovanje migranata na tržištu rada⁹. Iako su vještine ključne za spremnost građana na nova zelena i digitalna radna mjesta i zaštitu radnika od nezaposlenosti, manje od 40 % odraslih svake godine sudjeluje u nekom obliku osposobljavanja, a još je uvijek prevelik broj mladih s niskim kvalifikacijama ili bez završenog srednjoškolskog obrazovanja¹⁰. Žene, koje su 2018. još uvijek zarađivale u prosjeku 14 % manje od muškaraca, i dalje u većoj mjeri preuzimaju odgovornost za skrb o članovima obitelji te teže ulaze na tržište rada i ostaju na njemu, što utječe i na njihove mirovine. Prije pandemije 91 milijun ljudi bio je izložen riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, a 22,2 % djece živjelo je u siromašnim kućanstvima. Procjenjuje se da otprilike 700 000 ljudi spava na ulicama Europe svake noći.

Budući da se kao posljedica pandemije očekuje rast nezaposlenosti i nejednakosti, usmjeravanje naših politika na otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, usavršavanje i prekvalifikaciju te smanjenje siromaštva i isključenosti ključno je za ulaganje resursa onamo gdje su najpotrebniji.

9/ <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/what-is-the-impact-of-the-covid-19-pandemic-onimmigrants-and-their-children-e7cbb7de>.

10/ Prema istraživanju PISA 2018. petina mladih Europljana još uvijek nema odgovarajuće osnovne vještine u područjima kao što su čitanje, matematika ili prirodne znanosti.

Komisija predlaže tri glavna cilja EU-a koja želi ostvariti do kraja desetljeća u području zapošljavanja, vještina i socijalne zaštite, a koji su u skladu s UN-ovim ciljevima održivog razvoja¹¹. Uz ciljeve sadržane u načelima stupa i financijsku potporu iz višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021.–2027.¹² te instrumenta NextGenerationEU¹³, ovi će ciljevi biti temelj našeg djelovanja na uspostavi jake socijalne Europe i postizanju održivog učinka. Socijalni ciljevi dopunjuju odvažne ciljeve politika EU-a za zelenu i digitalnu tranziciju te će pomoći u usmjeravanju politika na postizanje rezultata i stvoriti važan poticaj za reforme i ulaganja u državama članicama. Oni mogu biti temelj za odluke o politikama u državama članicama i njihovim regijama, među ostalim u kontekstu nacionalnih planova za oporavak i otpornost u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost te u skladu s relevantnim preporukama za pojedine zemlje¹⁴, kao i u kontekstu programiranja fondova kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. Omogućit će i mjerenje i praćenje napretka u ostvarenju ambicija i političke obveze u okviru stupa.

Iako je većina instrumenata za njihovo postizanje u nadležnosti država članica, ciljevi EU-a odražavaju zajedničku ambiciju do 2030. kojoj ovaj Akcijski plan znatno doprinosi.

Najmanje 78 % stanovništva u dobi od 20 do 64 godine trebalo bi biti zaposleno do 2030.

Stopa zaposlenosti u EU-u 2019. je iznosila 73,1 %, čime je gotovo dosegnut cilj strategije Europa 2020. od 75 % zaposlenosti. Unatoč najboljim naporima EU-a, kriza uzrokovana bolešću COVID-19 zaustavila je šestogodišnji pozitivni napredak u području zaposlenosti te je do trećeg tromjesečja 2020. ostvarena stopa zaposlenosti od 78,3 % za muškarce i 66,6 % za žene. Utvrđivanjem novoga glavnog cilja za 2030. EU ponovno potvrđuje svoju predanost postizanju uključive visoke stope zaposlenosti. Kako bi postigla taj sveukupni cilj, Europa mora nastojati:

- **barem prepoloviti razliku na temelju spola u zapošljavanju** u usporedbi s 2019. To će biti presudno za napredak u području rodne ravnopravnosti i za postizanje cilja zaposlenosti za čitavo radno sposobno stanovništvo.
- **povećati pružanje formalnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja** te tako pridonijeti boljem usklađivanju poslovnog i privatnog života i potaknuti veće sudjelovanje žena na tržištu rada
- **smanjiti stopu mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (NEET) u dobi od 15 do 29 godina s 12,6 % (2019.) na 9 %**, i to poboljšavanjem njihovih izgleda za zapošljavanje.

Uključivijem rastu zaposlenosti pridonijet će i veće uključivanje na tržište rada skupina koje su na njemu manje zastupljene, npr. starije osobe, niskokvalificirane osobe, osobe s invaliditetom, osobe koje žive u ruralnim i udaljenim područjima, LGBTIQ osobe, Romi i druge etničke ili rasne manjine koje su posebno izložene riziku od isključenosti ili diskriminacije te osobe migrantskog podrijetla. Osobe koje su trenutačno obeshabrene u aktivnom traženju zaposlenja mora se potaknuti na sudjelovanje u tržištu rada kako bi se ono moglo brzo oporaviti.

Najmanje
78 %
stanovništva u dobi od
20 do 64 godine
trebalo bi biti zaposleno
do 2030.

11/ Ujedinjeni narodi, 21. listopada 2015., A/ RES/70/1 – Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030.

12/ https://ec.europa.eu/info/publications/adopted-mff-legal-acts_en.

13/ https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_hr#nextgenerationeu.

14/ Uredba (EU) 2021/241 od 12. veljače 2021.

Budući da se radni vijek u EU-u produljuje zbog starenja i reformi politika, treba preispitati trenutni statistički pojam „radno sposobnog stanovništva” u dobi od 20 do 64 godine. Komisija će provesti analitičke i statističke aktivnosti u suradnji s državama članicama kako bi pri preispitivanju ovog Akcijskog plana prilagodila trenutni pokazatelj.

Svake bi godine najmanje 60 % svih odraslih trebalo sudjelovati u osposobljavanju

U kontekstu oporavka i usporedne tranzicije povećanje sudjelovanja odraslih u osposobljavanju na 60 % neophodno je za poboljšanje zapošljivosti, poticanje inovacija, postizanje socijalne pravednosti i uklanjanje nedostatka digitalnih vještina. No do 2016. svake je godine samo 37 % odraslih sudjelovalo u aktivnostima učenja. Kad je riječ o niskokvalificiranim odraslim osobama, ta je stopa iznosila samo 18 %. Ključni je čimbenik za uspješno uključivanje odraslih u programe usavršavanja i prekvalifikacije u kasnijoj fazi života čvrst temelj osnovnih i transverzalnih vještina stečenih u početnom obrazovanju i osposobljavanju, posebice u skupinama u nepovoljnom položaju. Tijekom 2019., 10,2 % mladih napustilo je obrazovanje i osposobljavanje s najviše završenom osnovnom školom i više nisu sudjelovali u aktivnostima obrazovanja i osposobljavanja. Zbog aktualne krize te bi se brojke mogle i pogoršati. Stoga treba dodatno raditi na povećanju sudjelovanja odraslih u osposobljavanju i razine postignuća u početnom obrazovanju i osposobljavanju. To konkretno znači:

- **najmanje 80 % osoba u dobi od 16 do 74 godine trebalo bi imati osnovne digitalne vještine**, što je preduvjet za uključivanje i sudjelovanje na tržištu rada i u društvu u digitalno transformiranoj Europi
- **rano napuštanje školovanja trebalo bi dodatno smanjiti**, a sudjelovanje u višem sekundarnom obrazovanju povećati.

Ti ciljevi nadovezuju se na ciljeve utvrđene u **Programu vještina za Europu15**, **Preporuci Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju16** i u **Rezoluciji Vijeća o europskom prostoru obrazovanja17**.

Broj osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti trebalo bi smanjiti za najmanje 15 milijuna do 2030.

Siromaštvo i socijalna isključenost u EU-u smanjili su se u posljednjem desetljeću. Oko 91 milijuna građana (od kojih je 17,9 milijuna djece u dobi od 0 do 17 godina) bilo je izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u EU-u 2019., što je gotovo 12 milijuna manje nego 2008. i oko 17 milijuna manje od vrhunca 2012. Međutim, ambiciozni socijalni cilj strategije Europa 2020. koji se odnosi na smanjenje od 20 milijuna nije ostvaren. Očekuje se da će pandemija bolesti COVID-19 pogoršati situaciju, što će kratkoročno dovesti do veće financijske nesigurnosti, siromaštva i dohodovne nejednakosti. Od 15 milijuna osoba koje treba izbaviti od siromaštva ili socijalne isključenosti, **najmanje pet milijuna bi trebala biti djeca**. Usmjerenost na djecu pružit će toj djeci nove mogućnosti, ali će i pridonijeti prekidanju međugeneracijskog ciklusa siromaštva i spriječiti da ta djeca postanu odrasle osobe izložene riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti te tako stvoriti dugoročne systemske učinke.

Ova tri glavna cilja za 2030. ambiciozna su, ali i realistična. Iako razina nesigurnosti povezana s pandemijom i njezinim posljedicama na naše društvo i gospodarstvo

Svake bi godine najmanje

60 %

svih odraslih **trebalo sudjelovati u osposobljavanju**

Broj **osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti trebalo bi smanjiti za najmanje**

15 milijuna

do 2030.

15/ COM(2020) 274 final od 1. srpnja 2020.

16/ Preporuka Vijeća C417/01 od 24. studenoga 2020.

17/ Rezolucija Vijeća 2021/C 66/01 od 22. veljače 2021.

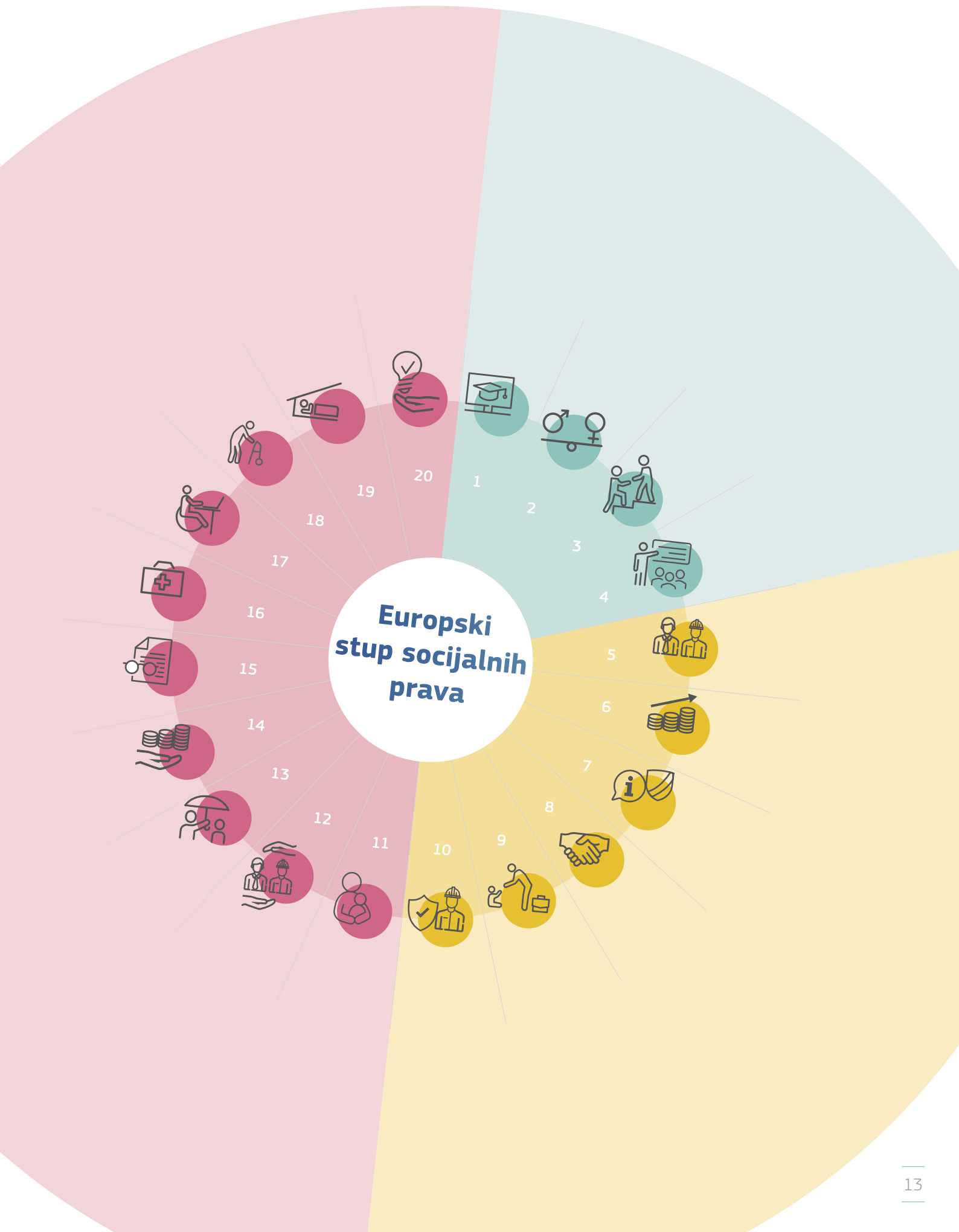
ne omogućuje potpuno predviđanje napretka u nadolazećim godinama, predloženi ciljevi odražavaju najnovije gospodarske prognoze i utjecaj krize uzrokovane bolešću COVID-19 vidljiv iz najnovijih dostupnih podataka i prošlih iskustava (razvoj događaja nakon financijske krize)¹⁸.

Rad na njihovu ostvarenju nužan je kako bi Europa mogla zadržati svoju vodeću ulogu u promicanju dobrobiti svojih građana. Iako će napredak vjerojatno varirati u razdoblju do 2030. i među državama članicama, moguće je ostvariti ove ciljeve ako se, uzimajući u obzir početni položaj svake zemlje, sve države članice udruže u njihovu ispunjenju poticanjem uzlazne konvergencije i dobrobiti. **Komisija poziva Europsko vijeće da podrži ova tri cilja. Poziva i države članice da definiraju vlastite nacionalne ciljeve kao doprinos ovom zajedničkom pothvatu.**

Ti će se novi ciljevi poduprijeti revizijom pregleda socijalnih pokazatelja.

Revidiranim pregledom socijalnih pokazatelja pratit će se kretanja u državama članicama i njihova uspješnost, što će Komisiji omogućiti praćenje napretka u provedbi načela stupa socijalnih prava kao dijela ustaljenog okvira za koordinaciju politika u kontekstu europskog semestra.

18/ Ubaciti pojedinosti o projekcijama, vidjeti radni dokument službi (SWD(2021) 46) priložen ovoj Komunikaciji.

Provedba načela stupa socijalnih prava

Od proglašenja stupa socijalnih prava na sastanku na vrhu u Göteborgu 2017. već su donesene važne mjere¹⁹ na razini EU-a te na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini uz potporu iz fondova EU-a, tehničku potporu i usmjeravanje kroz postupak europskog semestra te preporuke za jačanje socijalne dimenzije EU-a²⁰. Sad treba koordinirano raditi, uz sudjelovanje svih razina vlasti, socijalnih partnera i drugih aktera, na potpunoj provedbi načela stupa socijalnih prava. U odjeljcima u nastavku razrađuju se područja kojima je potrebno posvetiti više pozornosti, ne samo u trenutačnom kontekstu oporavka nego i dugoročno, kako bi se izgradila jača socijalna Europa do 2030. u korist svih Europljana.

Brojnija i bolja radna mjesta

Stvaranje poslovnih prilika u realnom gospodarstvu

Očuvanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta danas je jedan od prioriteta EU-a. Kvalitetno radno mjesto primarni je izvor prihoda te ljudima daje osjećaj svrhe i postignuća, a važno je i za njihovu socijalnu uključenost i aktivno sudjelovanje u društvu. Od 2014. do 2019. gospodarstvo EU-a obogaćeno je s više od 14,5 milijuna novih radnih mjesta. Međutim, kriza uzrokovana bolešću COVID-19 zaustavila je taj trend i ugrozila prihode i izgleda za zapošljavanje mnogih Europljana.

Mjere EU-a i nacionalne mjere poduzete kao hitan odgovor na krizu uvelike su ublažile negativne posljedice. Programima skraćenog radnog vre-

19/ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20980&langId=en>.

20/ Vidjeti radni dokument službi (SWD(2021) 46) priložen ovoj Komunikaciji i Prilog 1. Komunikaciji

mena djelotvorno su zadržana radna mjesta u kontekstu pandemije i trebalo bi ih ostaviti na snazi ondje gdje su potrebni. Europski instrument za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE)²¹ proizlazi iz političkih smjernica Komisije i alat je za zaštitu građana od vanjskih šokova. U okviru tog instrumenta daju se zajmovi za financiranje programa skraćenog radnog vremena i sličnih mjera, posebice za samozaposlene osobe. EU je izdao prve obveznice s društvenim učinkom za financiranje tih zajmova, što pridonosi razvoju socijalnog financiranja u Europi. Do kraja 2020. u okviru instrumenta SURE odobreno je ukupno 90,3 milijarde EUR financijske potpore za pomoć osamnaest država članica. Do početka veljače 2021. petnaest zemalja EU-a primilo je oko 53,5 milijardi EUR u okviru instrumenta SURE, a izdvojiti će se još i više sredstava za veći broj zemalja. Detaljno ćemo evaluirati iskustvo s instrumentom SURE u nadolazećim godinama.

Kako Europa s odgovora na krizu prelazi na oporavak, za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i zapošljavanje nužna je potpora usmjerenija na budućnost kako bi se održivo ostvarivao cilj zaposlenosti od 78 % do 2030. Mnogi će se sektori dugo oporavljati od pandemije, a mnoga poduzeća iz krize će izaći s financijskim poteškoćama. Obnova i promicanje potpuno funkcionalnog jedinstvenog tržišta presudni su za oporavak i povećanje potencijala za otvaranje radnih mjesta u svim gospodarskim ekosustavima. U tom je kontekstu potrebno strateški pristupiti postupnom prelasku s hitnih mjera na mjere koje mogu pridonijeti oporavku.

Ulaganje u ljude ključno je za olakšavanje prelazaka na radna mjesta u zelenom i digitalnom sektoru te za potporu restrukturiranju u sektorima koji su najviše pogođeni pandemijom. Nova rješenja trebala bi obuhvaćati usklađen skup aktivnih politika tržišta rada, uključujući poticaje za privremeno zapošljavanje i prelaske, politike u području vještina i unaprijeđene službe za zapošljavanje, uz potpuno iskorištavanje dostupnih financijskih sredstava EU-a. Mjere mogu uključivati, primjerice, potporu za naukovanje i poduzetničke planove ili planove za ponovno zapošljavanje osmišljene kako bi se pružila potpora radnicima kojima prijete nezaposlenost. Ulaganje u vještine potrebne u novim sektorima trebalo bi biti prioritet kako bi se radnicima koji bi mogli dobiti otkaz kao višak ili koji su već nezaposleni dale realne prilike za rad.

Kako bi poduprla oporavak država članica koji donosi velik broj radnih mjesta nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19, Komisija uz ovaj Akcijski plan predstavlja i Preporuku Komisije o učinkovitoj aktivnoj potpori zapošljavanju (EASE)²², u kojoj se pružaju smjernice o kombinaciji mjera politike i dostupnom financiranju za promicanje otvaranja radnih mjesta i prelazaka na radna mjesta u sektorima koji se šire, posebice digitalnom i zelenom.

U tom procesu promjene suradnja sa službama za zapošljavanje i dijalog među socijalnim partnerima ključni su za poticanje društveno odgovornog restrukturiranja²³. Socijalni dijalog, informiranje, savjetovanje s radnicima i njihovim predstavnicima te njihovo sudjelovanje na različitim razinama (među ostalim na razini poduzeća i na razini sektora) imaju važnu ulogu u oblikovanju gospodarske tranzicije i poticanju inovacija na radnome mjestu, posebice radi tekuće usporedne tranzicije i promjena u svijetu rada. Na razini EU-a sveobuhvatan okvir direktiva o informiranju radnika i savjetovanju s njima, na nacionalnoj i transnacionalnoj razini²⁴, sadržava pravila za zaštitu prava radnika u procesu restrukturiranja. Nacionalna tijela i socijalni partneri moraju se pridržavati tih pravila. Mogli bi se predvidjeti posebni modaliteti za poboljšanje provedbe i primjene tih direktiva. Ulaganjem u moderniza-

21/ Uredba Vijeća (EU) 2020/672 od 19. svibnja 2020.

22/ C(2021) 1372 od 4. ožujka 2021.

23/ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=782&langId=en>.

24/ Direktive 98/59/EZ, 2001/23/EZ, 2002/14/EZ, 2009/38/EZ, 2001/86/EZ.

ciju javnih službi za zapošljavanje, među ostalim putem prihvatljivih mjera u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i Kohezijskog fonda, mogao bi se povećati njihov kapacitet za suočavanje s višim razinama nezaposlenosti kao posljedicom pandemije te za podupiranje sve većeg protoka radnika među sektorima.

Posebnu pozornost treba posvetiti mladima i niskokvalificiranim radnicima, koji su osjetljiviji na oscilacije na tržištu rada. Potrebna im je dodatna potpora jer su mnogi radili u sektorima koji su najviše pogođeni pandemijom kao što je turizam, neki od njih su po završetku studija imali manje mogućnosti za prvi ulazak na tržište rada, a neki su morali prekinuti obrazovanje ili osposobljavanje i nisu mogli steći planirane kvalifikacije. Ojačanom Garancijom za mlade²⁵ pružaju se smjernice za stabilnu integraciju na tržište rada s naglaskom na kvalitetnom zaposlenju. To će se poduprijeti instrumentom NextGenerationEU i VFO-om, uglavnom putem Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) uz potporu iz Mehanizma za oporavak i otpornost za prihvatljive mjere. Komisija ponavlja poziv državama članicama da namijene najmanje 22 milijarde EUR za potporu zapošljavanju mladih²⁶. Pripravništvo ili stažiranje daje praktično iskustvo iz prve ruke te mladima olakšava pristup tržištu rada. Međutim, taj cilj može se ispuniti samo ako je pripravništvo kvalitetno i podrazumijeva pravedne radne uvjete.

Potpora zapošljavanju i radnicima ne može biti uspješna bez potpore poduzećima i poduzetnicima. Aktivna industrija ključna je za napredak Europe i otvaranje novih radnih mjesta. U europskoj industriji zaposleno je oko 35 milijuna radnika, a još su milijuni radnih mjesta povezani s njom. Novom industrijskom strategijom²⁷ i akcijskim planom EU-a za kružno gospodarstvo²⁸, pokrenutima u ožujku 2020., Komisija je postavila temelje za industrijsku politiku kojom se podupiru inovativni i konkurentni industrijski ekosustavi. Naše se ambicije nisu promijenile i moramo ubrzati oporavak. Strategija će se ažurirati kako bi se zadržala konkurentnost i otpornost Europe i kako bi industrija mogla predvoditi zelenu i digitalnu transformaciju.

Mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) također imaju ključnu ulogu u oporavku koji donosi velik broj radnih mjesta²⁹. Neposredno prije pandemije 50 % MSP-ova s najmanje 10 zaposlenika povećalo je broj zaposlenih u tri prethodne godine, a 44 % MSP-ova planiralo je povećanje. Inovativna poduzeća više su zapošljavala od neinovativnih. Samo u uslužnom sektoru, kojim u velikoj mjeri dominiraju MSP-ovi, ostvareno je oko 70 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) i zaposlenosti, odnosno otvorena je većina novih radnih mjesta. Primjer je sektor zdravstva i socijalne skrbi, čiji se potencijal za rast procjenjuje na osam milijuna novih radnih mjesta u sljedećih 10 godina. Žene su prekomjerno zastupljene u tom dijelu radne snage, a pružaju formalnu i neformalnu (i neplaćenu) skrb. Mala poduzeća i samozaposlene osobe posebno su pogođeni pandemijom i morali su se teško boriti za opstanak. Pojačana potpora MSP-ovima i poduzetništvu, uključujući žensko poduzetništvo, stoga je ključna kako bi im pomogla da ponovno uspostave svoje aktivnosti te potaknula inovativna novoosnovana poduzeća da se uspješno razvijaju dok se EU oporavlja od krize.

Nove mogućnosti proizići će i iz socijalne ekonomije, u kojoj se otvaraju radna mjesta i rješavaju ključna društvena pitanja u velikom broju sektora, često putem socijalnih inovacija. Plaćeno zaposlenje u socijalnoj ekonomiji varira od manje od 1 % do 10 % ukupne radne snage u državama članicama, što je velik neiskorišteni gospodarski potencijal.

25/ Preporuka Vijeća (C 372/01) od 30. listopada 2020.

26/ COM(2020) 276 final od 1. srpnja 2020.

27/ COM(2020) 102 final od 10. ožujka 2020.

28/ COM(2020) 98 final od 11. ožujka 2020.

29/ COM(2020) 103 final od 10. ožujka 2020

Komisija će:

- tijekom 2022. preispitati Preporuku Vijeća o **kvalitativnom okviru za pripravnost**, posebice u pogledu radnih uvjeta
- na temelju provedbe industrijske strategije 2020. i iskustvu stečenom tijekom pandemije bolesti COVID-19, ažurirati novu **industrijsku strategiju za Europu** u drugom tromjesečju 2021.
- donijeti **akcijski plan za socijalnu ekonomiju** u četvrtom tromjesečju 2021. te iskoristiti potencijal socijalne ekonomije za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i doprinos pravednom, održivom i uključivom rastu
- evaluirati iskustvo s **Europskim instrumentom za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE)**.

Komisija potiče:

- države članice da osmisle i provedu usklađene pakete mjera kojima se promiče **učinkovita aktivna potpora zapošljavanju (EASE)** nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 te da pritom u potpunosti iskoriste sredstva EU-a dostupna u tu svrhu
- države članice da provedu ojačanu **Garanciju za mlade** s posebnim naglaskom na kvalitetne ponude kojima se podupire stabilna integracija na tržište rada uz financijsku potporu EU-a
- nacionalna tijela i socijalne partnere da osiguraju **informiranje radnika i savjetovanje s njima tijekom procesa restrukturiranja** kako je propisano pravilima EU-a te da **promiču sudjelovanje radnika na razini poduzeća** radi poticanja inovacija na radnome mjestu
- nacionalna, regionalna i lokalna tijela da podupiru **poduzetništvo**, uključujući žensko poduzetništvo, i pridonose stvaranju poticajnog okruženja za digitalizaciju, održivost i otpornost MSP-ova
- nacionalna, regionalna i lokalna tijela te industriju, uključujući MSP-ove, socijalne partnere i istraživače, da pridonesu radu Komisije na **industrijskim ekosustavima** s naglaskom na prekograničnoj suradnji i suradnji među ekosustavima, među ostalim putem Industrijskog foruma³⁰.

Prilagođavanje radnih standarda budućnosti rada

Radni uvjeti u EU-u među najboljima su na svijetu. Pravom EU-a utvrđeni su minimalni zahtjevi u pogledu radnih uvjeta, radnog vremena, sigurnosti i zdravlja na radu i jednakog postupanja prema osobama bez obzira na spol, etničko ili rasno podrijetlo, invaliditet, vjeru ili uvjerenje, dob ili spolnu orijentaciju. Njime se jamči i jednako postupanje prema mobilnim radnicima kao prema državljanima kad je riječ o zapošljavanju, radnim uvjetima i svim drugim socijalnim i poreznim prednostima. Međutim, svijet rada stalno se mijenja, posebno zbog digitalizacije. Pojavljuju se novi oblici organizacije rada i radnih odnosa, koji donose nove prilike i izazove. Za postizanje pune zaposlenosti bit će potrebno ne samo znatno povećanje sudjelovanja na tržištu rada, već i primjereni radni uvjeti na kvalitetnim radnim mjestima, što je ponajprije odgovornost poslodavaca. Oporezivanje bi trebalo preusmjeriti s rada na druge izvore koji su više usmjereni na poticanje zapošljavanja te usklađeni s klimatskim i okolišnim ciljevima, istodobno štiteći prihode potrebne za primjerenu socijalnu zaštitu.

30/ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/dialogue-expert-advice_en

Prvi je izazov siromaštvo unatoč zaposlenju i nejednakost. Na EU-ovim tržištima rada sve je veći udio slabo plaćenih poslova za niskokvalificiranu radnu snagu te su u nekim zemljama narušene tradicionalne strukture kolektivnog pregovaranja. Kako bi se ti trendovi mogli pratiti, Eurofound će i dalje pružati dokaze o razvoju radnih odnosa i plaća diljem EU-a, uključujući plaće dostatne za život i plaće samozaposlenih osoba.

Primjerena plaća ključan je element životnih i radnih uvjeta radnika i njihovih obitelji te pravednih i otpornih gospodarstava i uključivog rasta. Kako bi se u cijelom EU-u osigurali minimalni standardi za primjerene minimalne plaće i istodobno poduprlo kolektivno pregovaranje, Komisija je u listopadu 2020. predstavila prijedlog direktive o primjerenim minimalnim plaćama³¹, uz potpuno poštovanje nacionalnih tradicija i autonomije socijalnih partnera.

Drugi je važan novi trend nestajanje tradicionalno jasno razgraničenja između radnika i samozaposlene osobe te sve veća heterogenost samozaposlenih osoba. Primjer je pojava ranjivih samozaposlenih osoba koje rade putem platformi i u nesigurnim radnim uvjetima. To se tijekom pandemije pokazalo u slučaju dostavljača, posebice s obzirom na njihov pristup socijalnoj zaštiti i na rizike za zdravlje i sigurnost. Komisija stoga prikuplja dokaze o radnim uvjetima ponajprije osoba koje rade putem platformi. U skladu s člankom 154. UFEU-a, Komisija je u veljači 2021. pokrenula savjetovanje sa socijalnim partnerima o mogućem smjeru djelovanja EU-a³². U lipnju 2020. Komisija je pokrenula i inicijativu³³ kako bi osigurala da pravo EU-a o tržišnom natjecanju ne ometa poboljšanje radnih uvjeta kolektivnim ugovorima za samozaposlene osobe kojima je to potrebno.

Ubrzana digitalizacija radnih mjesta otvara i pitanja nadzora, upotrebe podataka i primjene alata za algoritamsko upravljanje. Sustavi umjetne inteligencije (AI) često se primjenjuju za odabir kandidata za posao, praćenje radnog opterećenja, definiranje naknada, upravljanje karijerama ili povećanje učinkovitosti procesa te pri obavljanju zadaća visoke izloženosti. Rješavanjem problema algoritamskog donošenja odluka, posebice uklanjanjem rizika od pristranih odluka, diskriminacije i manjka transparentnosti, može se povećati povjerenje u sustave koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, promicati njihovu primjenu i zaštititi temeljna prava.

Rad na daljinu za mnoge je zbog pandemije postao pravilo i vjerojatno će i dugoročno ostati u široj upotrebi. Mogućnost rada s bilo kojeg mjesta u bilo kojem trenutku bila je i ostaje ključna za kontinuitet poslovanja. Rad na daljinu nudi mogućnost sinergije i učinkovitu ravnotežu između poslovnog i privatnog života: manje putovanja i zamora te fleksibilnija organizacija profesionalnog i privatnog života mogu dovesti do povećanja produktivnosti i pozitivnog utjecaja na okoliš. Istovremeno je zbog općeg rada na daljinu potrebno razmotriti, primjerice, ograničenja u okviru ugovornog radnog vremena i ravnotežu između poslovnog i privatnog života.

Za oba je nova trenda, digitalizaciju i rad na daljinu, potrebna opsežna rasprava sa svim relevantnim dionicima, prije svega socijalnim partnerima. U lipnju 2020. socijalni partneri iz raznih sektora industrije potpisali su autonomni okvirni sporazum o digitalizaciji, koji uključuje odjeljak o modalitetima povezivanja i isključivanja³⁴. Europski parlament donio je 21. siječnja 2021. rezoluciju na temelju zakonodavnog izvješća o vlastitoj inicijativi o pravu na isključivanje³⁵. U rezoluciji se Komisija poziva da sastavi prijedlog direktive o minimalnim standardima i uvjetima kako bi se osiguralo da radnici mogu iskoristiti svoje pravo na isključivanje. U njoj se

31/ COM(2020) 682 od 28. listopada 2020.

32/ C(2021) 1127 final od 24. veljače 2021.

33/ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1237 i https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_21_23.

34/ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=521&langId=en&agreementId=5665>.

35/ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0021_HR.pdf.

ističe i temeljna uloga socijalnih partnera u utvrđivanju i provedbi mjera u pogledu prava na isključivanje te u pronalaženju odgovarajuće ravnoteže između iskorištavanja prilika koje digitalizacija donosi na radnome mjestu i suočavanja s izazovima koje te prilike predstavljaju. U tu je svrhu u rezoluciji Parlamenta kao prvi korak predloženo da socijalni partneri poduzmu provedbene mjere u roku od tri godine.

Kako je navedeno u političkim smjernicama Komisije, Komisija je na temelju članka 225. UFEU-a obvezna zakonodavnim aktom odgovoriti na rezolucije Europskog parlamenta na vlastitu inicijativu, uz potpuno poštovanje načela proporcionalnosti, supsidijarnosti i bolje izrade zakonodavstva. Komisijinu prijedlogu zakonodavnog akta povezanog s pravom na isključivanje mora prethoditi, na temelju članka 154. UFEU-a, savjetovanje sa socijalnim partnerima EU-a, koji mogu odlučiti djelovati putem sporazuma.

Komisija poziva socijalne partnere da zajednički pronađu rješenja za izazove rada na daljinu, digitalizacije i prava na isključivanje. Komisija će ocijeniti postojeće prakse i pravila povezane s pravom na isključivanje te će proaktivno podupirati socijalne partnere u njihovim nastojanjima i olakšavati rasprave i utvrđivanje najboljih praksi. Buduće izvješće o provedbi Direktive o radnom vremenu³⁶ također će biti prilika za daljnje promišljanje o utjecaju rada na daljinu na radno vrijeme.

Komisija će:

- u četvrtom tromjesečju 2021. predstaviti **zakonodavni prijedlog o radnim uvjetima radnika koji rade putem platformi**, nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima
- u četvrtom tromjesečju 2021. pokrenuti inicijativu kojom se nastoji osigurati da **pravo EU-a o tržišnom natjecanju** ne ometa sklapanje kolektivnih ugovora za (neke) samozaposlene osobe
- nastavno na Bijelu knjigu o umjetnoj inteligenciji predložiti **uredbu EU-a o umjetnoj inteligenciji** u drugom tromjesečju 2021. kako bi se u gospodarstvu EU-a počela primjenjivati pouzdana umjetna inteligencija, među ostalim na radnome mjestu u svim oblicima rada
- tijekom 2022. objaviti izvješće o provedbi **Direktive o radnom vremenu**
- osigurati odgovarajuće **daljnje postupanje u vezi s rezolucijom Europskog parlamenta** u kojoj se iznose preporuke Komisiji o **pravu na isključivanje**.

Komisija potiče:

- socijalne partnere da nastave rad na temelju **autonomnog okvirnog sporazuma o digitalizaciji**, ponajprije u pogledu modaliteta za povezivanje i isključivanje te da istraže: 1. mjere za osiguravanje pravednih uvjeta rada na daljinu i 2. mjere kojima se osigurava da svi radnici mogu u praksi ostvariti pravo na isključivanje.

^{36/} Direktiva 2003/88/EZ od 18. studenoga 2003.

Standardi sigurnosti i zdravlja na radu za novi svijet rada

Poboljšanje standarda sigurnosti i zdravlja na radu nije samo važno zbog zaštite sigurnosti i zdravlja radnika, već je i korisno za produktivnost rada, zaposlenje i gospodarstvo općenito. Nesreće i bolesti povezane s radom dovode do procijenjenog godišnjeg gubitka od oko 3,3 % BDP-a u EU-u. Tijekom proteklog desetljeća europski okvir politike i pravila za sigurnost i zdravlje na radu pridonijeli su znatnom poboljšanju radnih uvjeta. Stopa učestalosti nesreća na radu sa smrtnim ishodom smanjila se za gotovo 30 %.

Potrebno je ažurirati strateški okvir EU-a za sigurnost i zdravlje na radu zbog brzih tehnoloških i društvenih promjena. Pandemija je naglasila da su neophodne odgovarajuće mjere sigurnosti i zaštite na radu. Ubrzana digitalizacija mijenja sam pojam radnog okruženja, prirodu i sadržaj obavljenog posla, radno vrijeme i odnose na radnome mjestu. U tom kontekstu psihosocijalni i organizacijski čimbenici rizika mogu dovesti do većeg stresa povezanog s radom, lošijeg mentalnog zdravlja te ergonomske i sigurnosne rizika. To je poseban problem za mikropoduzeća i MSP-ove.

Stvaranje zdravih i sigurnih radnih okruženja stoga je ključno za zaštitu radnika, održavanje produktivnosti i održiv gospodarski oporavak. Novim strateškim okvirom EU-a za sigurnost i zdravlje na radu utvrdit će se ključna načela i ciljevi koordiniranog djelovanja država članica, socijalnih partnera i drugih dionika kako bi se poboljšalo zdravlje i sigurnost radnika.

Komisija će:

- u drugom tromjesečju 2021. predstaviti **novi strateški okvir za sigurnost i zdravlje na radu za razdoblje 2021.–2027.** kako bi se ažurirali standardi zaštite radnika i suzbili tradicionalni i novi rizici povezani s radom
- ovisno o ishodu tekućeg savjetovanja sa socijalnim partnerima 2022. predstaviti zakonodavne prijedloge za **daljnje smanjenje izloženosti radnika opasnim kemikalijama uključujući azbest**³⁷.

Komisija potiče:

- javna tijela i socijalne partnere da osiguraju **primjenu i provedbu postojećih pravila.**

Mobilnost radnika

Mobilnost je temelj europskog projekta. U posljednjih je nekoliko godina Komisija radila na ambicioznom programu za pravednu mobilnost radnika. To je uključivalo reformu EURES-a³⁸, preispitivanje pravila o upućivanju radnika³⁹, reviziju pravila o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti⁴⁰, smjernice za politike⁴¹ i nova socijalna pravila za mobilne radnike u cestovnom prometu (među ostalim o upućivanju vozača)⁴², borbu protiv neprijavljenog rada i osnivanje Europskog nadzornog tijela za rad (ELA)⁴³. Naglasak je sad na potpunoj provedbi i primjeni tih pravila. Komisija će, zajedno s ELA-om, pružati potporu nacionalnim tijelima i inspektoratima rada, primjerice izgradnjom kapaciteta i pružanjem informacija o pravima i obvezama pri radu u inozemstvu.

Pandemija bolesti COVID-19 razotkrila je nesigurne radne uvjete mnogih mobilnih radnika, uključujući sezonske radnike. Zaštita i poboljšanje njihovih prava i radnih uvjeta, uz istodobno neometanu mobilnost radnika u poduzećima i

37/ Na temelju savjetovanja sa socijalnim partnerima pokrenutog 17. prosinca 2020. (C(2020) 8944 final).

38/ Portal EURES

39/ Direktiva (EU) 2018/957 od 28. lipnja 2018.

40/ COM(2016) 815 final od 14. prosinca 2016.

41/ COM(2020) 789 od 9. prosinca 2020.

42/ Uredba (EU) 2020/1054 od 15. srpnja 2020.

43/ Uredba (EU) 2019/1149 od 20. lipnja 2019

upravama, ključni su za dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Komisija je u svojem dugoročnom akcijskom planu utvrdila korake za bolju provedbu i primjenu pravila jedinstvenog tržišta⁴⁴, među ostalim u kontekstu mobilnosti radnika. Donijela je smjernice o slobodnom kretanju radnika⁴⁵ i o sezonskim radnicima⁴⁶ u EU-u u kontekstu izbijanja bolesti COVID-19. Nastavno na te smjernice prikupljaju se dokazi o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje, posebice u kontekstu prekograničnog rada. To će Komisiji dati osnovu da procijeni potrebu za zakonodavnim ili drugim mjerama na razini EU-a, odnosno za mogućom revizijom Direktive o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje⁴⁷.

Komisija će:

- surađivati s Europskim nadzornim tijelom za rad (ELA) na pravilnoj provedbi i primjeni pravila EU-a o mobilnosti radnika, izgradnji kapaciteta za informiranje i inspekcije rada na nacionalnoj razini te na zaštiti mobilnih radnika, uključujući sezonske radnike. **Komisija će 2024. evaluirati rad ELA-e i ostvarenje njezinih ciljeva i zadaća te će potencijalno ponovno razmotriti opseg njezina mandata.**

Komisija potiče:

- Europski parlament i Vijeće da zaključe pregovore o **reviziji pravila o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti**
- javna tijela i socijalne partnere da surađuju u **zaštiti prava mobilnih radnika, uključujući sezonske radnike.**

Vještine i jednakost

Ulaganje u vještine i obrazovanje kako bi se otvorile nove prilike za sve

Kvalificirana radna snaga pokretač je uspješnog zelenog i digitalnog gospodarstva koje se temelji na inovativnim idejama i proizvodima te tehnološkim dostignućima. Sustavi obrazovanja i osposobljavanja imaju važnu ulogu u postavljanju temelja za cjeloživotno učenje, zapošljivost i sudjelovanje u društvu. Treba ulagati u učenje jer će svaki gubitak znanja imati dugoročne negativne posljedice na produktivnost i rast BDP-a.

Zelena i digitalna tranzicija dodatno povećavaju potrebu za trajnim ulaganjem u sustave obrazovanja i osposobljavanja. Početno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući rani i predškolski odgoj i obrazovanje, daju temelje za izgradnju osnovnih i transverzalnih vještina potrebnih za društva koja se brzo mijenjaju, a osnova su i za učenje i razvoj vještina u budućnosti. Moderno obrazovanje i osposobljavanje djece, mladih i odraslih najbolje se može zajamčiti modernizacijom škola te strukovnih centara i centara za osposobljavanje. Promicanje ekološke održivosti počinje u ranoj dobi. Komisija će predložiti preporuku Vijeća⁴⁸ kako bi pomogla u uključivanju biološke raznolikosti i ekosustava u obrazovanje i osposobljavanje. Osim toga, vodećim inicijativama zelenog plana u okviru Mehanizma za oporavak

44/ COM(2020) 94 final od 3. ožujka 2020.

45/ 2020/C 102 I/03 od 30. ožujka 2020.

46/ C(2020) 4813 final od 16. srpnja 2020.

47/ Direktiva 2008/104/EZ od 19. studenoga 2008.

48/ COM(2020) 625 final od 30. rujna 2020.

i otpornost „Energija”, „Obnova” i „Punjenje” podupirat će se stjecanje novih zelenih vještina i otvaranje novih poslovnih prilika povezanih sa zelenim tehnologijama.

Usto će se Akcijskim planom za digitalno obrazovanje 2021.–2027.⁴⁹, uključujući predstojeću europsku platformu za digitalno obrazovanje, poduprijeti razvoj uspješnog digitalnog obrazovnog ekosustava u Europi i unaprijediti digitalne vještine i kompetencije kako bi se sve uključilo u digitalnu transformaciju. Ti su ciljevi postali još relevantniji tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 jer su djeca i mladi u nepovoljnom položaju naišli na velike prepreke u pristupu učenju putem interneta i trajnom obrazovanju i osposobljavanju.

Visokoškolske ustanove i ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) osiguravaju da naša sadašnja i buduća radna snaga ima odgovarajuće vještine i može doprinijeti oporavku. Europski prostor obrazovanja, Program vještina iz 2020.⁵⁰, Akcijski plan za digitalno obrazovanje i Preporuka Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost⁵¹ podupiru države u ostvarenju tog cilja. Europski istraživački prostor isto tako pridonosi konkurentnosti i održivosti Europe te otvaranju novih prilika s pomoću inovacija⁵².

Kako bi se postigao cilj od 60 % odraslih koji sudjeluju u učenju svake godine do 2030., potreban je lakši pristup radno sposobnog stanovništva osposobljavanju, koji se može ostvariti s pomoću održivih javnih i privatnih ulaganja. Pojačano financiranje EU-a pruža dosad neviđene mogućnosti: ESF⁵³, čiji je proračun 88 milijardi EUR⁵⁴, ostat će važan izvor financiranja za vještine, obrazovanje i osposobljavanje, a Erasmus⁵⁵, čiji namjenski proračun iznosi više od 26 milijardi EUR⁵⁶, pridonijet će razvoju vještina i ulaganjima u sustave obrazovanja i osposobljavanja, uključujući projekte kao što su Europska sveučilišta i centri strukovne izvrsnosti. Države članice moći će iskoristiti i sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) za infrastrukturu i opremu za osposobljavanje te iz Instrumenta za tehničku potporu⁵⁷ za uspostavu uključivih strategija za usavršavanje i prekvalifikaciju odraslih, osmišljavanje sustava certificiranja i vrednovanja te poticanje kontinuiteta u učenju i mobilnosti među pružateljima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Ulaganja i reforme u tom području može olakšati i Mehanizam za oporavak i otpornost, kako je prikazano u vodećoj komponenti „Prekvalifikacija i usavršavanje”, koju je predložila Komisija, i u Preporuci Komisije o učinkovitoj aktivnoj potpori zapošljavanju (EASE) predstavljenoj zajedno s ovim Akcijskim planom. Treba poticati i nova privatna ulaganja velikih i malih poduzeća. Pakt za vještine⁵⁸, pokrenut u studenome 2020. u okviru Novog programa vještina, model je zajedničkog angažmana regija, sektora i lanaca vrijednosti za poduzeća koja žele raditi na razvoju vještina svojih radnika. Stručna skupina za ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje podupirat će države članice u osmišljavanju učinkovitog i djelotvornog financiranja.

Kako bi se pojedince potaklo da sudjeluju u učenju tijekom cijelog života i karijere, potrebno je i preoblikovati politike. Kako je utvrđeno u Programu vještina iz 2020., prava u obliku individualnih računa za učenje Europljanima mogu dati kontrolu nad vlastitim karijerama i financijska sredstva da sudjeluju u osposobljavanju. Ako se poprate dobro osmišljenim okvirima kvalitete, smjernicama i vrednovanjem vještina, mogu imati važnu ulogu. Inovativnim instrumentima kao što su mikrokvalifikacije mogu se olakšati fleksibilni načini učenja i poduprijeti radnici pri

49/ Akcijski plan za digitalno obrazovanje 2021.–2027.

50/ COM(2020) 274 final od 1. srpnja 2020.

51/ Preporuka Vijeća (C 417/01) od 24. studenoga 2020.

52/ COM(2020) 628 final od 30. rujna 2020.

53/ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_21_225

54/ Cijene iz 2018.

55/ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_20_2317

56/ Čine ga 24,5 milijardi EUR u tekućim cijenama i dodatna sredstva u iznosu od 1,7 milijardi EUR u cijenama iz 2018.

57/ Uredba (EU) 2021/240 od 10. veljače 2021.

58/ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=en>

radu ili prelasku na drugi posao. Većim naglaskom na osposobljavanju u kolektivnim ugovorima među socijalnim partnerima može se poboljšati pristup kvalitetnim mogućnostima osposobljavanja na radnome mjestu, među ostalim za naukovanje.

Za oporavak Europe potrebno je privući i nove talente. Zbog starenja i smanjenja broja stanovnika Europe tržište rada je pod pritiskom, a razne regije i sektori suočavaju se s nedostatkom kvalificirane radne snage. Kako je istaknuto u novom paktu o azilu i migracijama⁵⁹, Komisija želi osigurati da okvir EU-a za zakonite migracije donosi koristi europskim društvima i gospodarstvima u obliku novih talenata i lakšeg ulaska u EU radnika s različitim razinama vještina koje su EU-u potrebne te mobilnosti radnika iz trećih zemalja unutar EU-a. Akcijskim planom za integraciju i uključivanje promiče se među ostalim važnost mogućnosti zapošljavanja i priznavanja vještina osoba migrantskog podrijetla⁶⁰.

Komisija će:

- u četvrtom tromjesečju 2021. predložiti **agendu za preobrazbu visokog obrazovanja** kako bi se iskoristio puni potencijal visokoškolskih ustanova za oporavak usmjeren na održivu, uključivu, zelenu i digitalnu tranziciju
- u četvrtom tromjesečju 2021. predložiti **inicijativu za individualne račune za učenje** kako bi se uklonile prepreke u pristupu osposobljavanju i kako bi se odrasli pripremili na promjene radnog mjesta
- u četvrtom tromjesečju 2021. predložiti **europski pristup mikrokvalifikacijama** kako bi se olakšali fleksibilni načini učenja i promjene radnog mjesta
- u četvrtom tromjesečju 2021. predložiti **paket o vještinama i talentima**, uključujući reviziju Direktive o osobama s dugotrajnim boravištem (Direktiva 2003/109) kako bi se stvorio stvarni status dugotrajnog boravišta u EU-u, preispitivanje Direktive o jedinstvenoj dozvoli (Direktiva 2011/98) kako bi se pojednostavnilo i razjasnilo njezino područje primjene (uključujući uvjete ulaska i boravka niskokvalificiranih i srednjekvalificiranih radnika) te utvrđivanje mogućnosti za razvoj EU-ove baze talenata koju bi činili kvalificirani radnici iz trećih zemalja.

Komisija potiče:

- u duhu **Pakta za vještine**, regije i poduzeća, uključujući MSP-ove, da unutar ekosustava i lanaca vrijednosti surađuju, razmjenjuju informacije i razvijaju zajedničke informacije o vještinama te prilagođena rješenja za razvoj vještina
- države članice da rade na provedbi politike strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i ciljeva na razini EU-a utvrđenih u **Preporuci Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju** te da pokrenu relevantne aktivnosti i ulaganja
- države članice da razviju sveobuhvatne politike za osiguravanje **pristupa kvalitetnom obrazovanju** za sve u skladu s relevantnim preporukama Vijeća⁶¹ i da pruže ciljanu podršku učenicima u nepovoljnom položaju kako bi ublažili negativan učinak krize.

59/ COM(2020) 609 final od 23. rujna 2020.

60/ COM(2020) 758 final od 24. studenoga 2020.

61/ Preporuka Vijeća ST/9010/2018/INIT od 22. svibnja 2018.; Preporuka Vijeća ST/9009/2018/INIT od 22. svibnja 2018.; Preporuka Vijeća ST/9015/2019/INIT od 22. svibnja 2019.

Stvaranje Unije ravnopravnosti

Naša snaga leži u raznolikosti našeg društva i gospodarstva. U EU-u je zabranjena diskriminacija na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije. Za jednako postupanje i ravnopravan pristup potreban je djelotvoran, pravilno proveden i ažuriran pravni okvir. Komisija priprema zajedničko izvješće o primjeni Direktive o jednakosti pri zapošljavanju⁶² i Direktive o rasnoj jednakosti⁶³ kako bi utvrdila najbolje prakse u provedbi obiju direktiva i najveće buduće izazove te će predstaviti moguće zakonodavstvo potrebno za uklanjanje nedostataka. Komisija je pokrenula i ambiciozne strategije za Uniju ravnopravnosti kojima će se stvoriti sinergije kako bi se svima pružile jednake mogućnosti⁶⁴.

Za suzbijanje stereotipa i diskriminacije u zapošljavanju, osposobljavanju, obrazovanju, socijalnoj zaštiti, stanovanju i zdravlju potrebno je odlučno djelovanje među ostalim socijalnih partnera, nacionalnih tijela za ravnopravnost, poduzeća i civilnog društva na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. To djelovanje može se poduprijeti sredstvima EU-a iz fondova kao što su ESF+ i EFRR te programa Kreativna Europa i Erasmus. Ukupni proračun programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti u iznosu od 1,55 milijardi EUR služiti će promicanju rodne ravnopravnosti, jednakog postupanja i jednakih prava svih kako bi se stvorila demokratskija, raznolikija i otvorenija društva⁶⁵.

Posebno hitno treba poraditi na suzbijanju rodnih stereotipa i diskriminacije. Unatoč napretku u proteklom desetljeću, stopa zaposlenosti i visina plaća žena još uvijek su manje nego što je to slučaj kod muškaraca. Žene su i dalje nedovoljno zastupljene na položajima na kojima se donose odluke, posebice u višem rukovodstvu i upravama poduzeća. Provedbom Strategije za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.⁶⁶ EU će nastaviti borbu protiv spolno uvjetovanog nasilja i rodnih stereotipa, promicati sudjelovanje žena u donošenju odluka i raditi na uklanjanju razlike među spolovima na tržištu rada, u plaćama i mirovinama. Komisija će nastaviti inzistirati na donošenju Prijedloga direktive o ženama u upravnim odborima iz 2012.⁶⁷ **Uz ovaj Akcijski plan Komisija predlaže direktivu o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i provedbenih mehanizama⁶⁸.** Komisija će i popisati najbolje prakse u mirovinskim sustavima pri pružanju mirovinskih prava za prekide u karijeri povezane sa skrbi i promicati razmjenu praksi među državama članicama, socijalnim partnerima i dionicima u području mirovina.

Uz pomoć odgovarajućih politika može se uspostaviti ravnoteža između poslovnog i privatnog života. Konkretno, davanje plaćenog dopusta može imati pozitivan učinak na stopu zaposlenosti, posebice za žene, te pridonijeti smanjenju razlike na temelju spola u zapošljavanju. U tom su kontekstu važni i iznos i oblik roditeljskih naknada te mogućnost jednake raspodjele dopusta između muškaraca i žena. U skladu s Direktivom o ravnoteži između poslovnog i privatnog života⁶⁹ EU će nastaviti promicati ravnopravnu podjelu obveze skrbi i poslovnih obveza.

Dostupnost cjenovno pristupačnog i visokokvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te kvalitetne dugotrajne skrbi pozitivno utječe na zaposlenost roditelja, posebno žena, te je važna odrednica razlike među spolovima u plaćama i mirovinama. EU je u prosjeku ostvario cilj iz Barcelone iz 2002. da će 33 % djece mlađe od tri godine biti u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (35,5 % na razini EU-27 u 2019.) te cilj od 90 % djece u dobi od tri godine do osnovnoškolske dobi (90 % na razini EU-27 u 2019.). U mnogim državama članicama nije dosegnuta ta razina, posebno kad je

62/ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000.

63/ Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000.

64/ Akcijski plan EU-a za antirasizam 2020.–2025. (COM(2020) 565 final) od 18. rujna 2020. Strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma za razdoblje 2020.–2030. (COM(2020) 620 final) od 7. listopada 2020. Akcijski plan za integraciju i uključivanje (COM(2020) 758 final) od 24. studenoga 2020. Strategija o ravnopravnosti LGBTIQ osoba (COM(2020) 698 final) od 12. studenoga 2020.

65/ https://ec.europa.eu/commis-sion/presscorner/detail/en/mex_20_2491.

66/ COM(2020) 152 final od 5. ožujka 2020.

67/ COM(2012) 614 final od 14. studenoga 2012.

68/ COM(2021) 93 od 4. ožujka 2021.

69/ Direktiva (EU) 2019/1158 od 20. lipnja 2019.

riječ o djeci iz kućanstava s nižim dohotkom ili najmlađim skupinama djece. Revizijom ciljeva iz Barcelone nastojat će se potaknuti uzlazna konvergencija u svim državama članicama te tako poboljšati sudjelovanje žena na tržištu rada.

Osobe s invaliditetom susreću se s velikim preprekama u obrazovanju, osposobljavanju, zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, stanovanju i zdravstvu.

Evaluacija Europske strategije za osobe s invaliditetom 2010.–2020.⁷⁰ pokazuje da je EU znatno pridonio poboljšanju pristupačnosti za osobe s invaliditetom i promicanju njihovih prava. Međutim, u području zdravstva, zapošljavanja, obrazovanja i vještina napredak nije bio toliko vidljiv ni ujednačen. Na temelju te evaluacije i radi daljnjeg povećanja jednakih mogućnosti u EU-u Komisija je zajedno s ovim Akcijskim planom donijela i novu Strategiju za prava osoba s invaliditetom za razdoblje 2021.–2030.⁷¹, u skladu s ciljevima Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom.

Komisija će:

- u prvom tromjesečju 2021. objaviti **zajedničko izvješće o primjeni Direktive o jednakosti pri zapošljavanju i Direktive o rasnoj jednakosti** te do 2022. predstaviti zakonodavstvo potrebno za uklanjanje nedostataka, posebice za jačanje uloge tijela za ravnopravnost
- tijekom 2022. predstaviti **reviziju ciljeva iz Barcelone** o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju
- u četvrtom tromjesečju 2021. predložiti **zakonodavstvo za suzbijanje spolno uvjetovanog nasilja nad ženama**, uključujući uznemiravanje na radnome mjestu na temelju spola.

Komisija potiče:

- države članice da nastave i zaključe pregovore u Vijeću o Komisijinu Prijedlogu horizontalne **direktive o jednakom postupanju**⁷²
- države članice da donesu i provedu Prijedlog **preporuke Vijeća o jednakosti, uključivanju i sudjelovanju Roma**⁷³
- države članice da do kolovoza 2022. prenesu **Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života**
- države članice da nastave i zaključe pregovore u Vijeću o Komisijinu Prijedlogu direktive o ženama u upravnim odborima
- države članice da osiguraju dostupno i cjenovno pristupačno obrazovanje i skrb svoj maloj djeci u cijeloj Europi u skladu s **Preporukom Vijeća o visokokvalitetnim sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja**⁷⁴
- poduzeća da uspostave mehanizme za **borbu protiv diskriminirajuće prakse** pri zapošljavanju, odabiru i promaknućima te da promiču raznolikost na radnome mjestu.

70/ SWD(2020) 289 od 20. studenoga 2020.

71/ COM(2021) 101 od 3. ožujka 2021.

72/ COM(2008) 426 final od 2. srpnja 2008.

73/ COM(2020) 621 final od 7. srpnja 2020.

74/ Preporuka Vijeća 2019/C 189/02 od 22. svibnja 2019.

Socijalna zaštita i uključenost

Dostojan život

Poticanje socijalne uključenosti i borba protiv siromaštva temeljne su vrijednosti našeg europskog načina života. Iako se stupanj siromaštva smanjio u posljednjem desetljeću, nejednakosti su i dalje ostale izražene. Relativni dohodak najranjivijih osoba nije se poboljšao. Pandemija je pogoršala postojeće nejednakosti i naglasila moguće nedostatke u primjerenosti i obuhvatu socijalne zaštite. Kako bi se **do 2030. ostvario cilj smanjenja broja osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti za najmanje 15 milijuna**, potreban je integrirani pristup ispunjavanju potreba u svim fazama života i uklanjanju temeljnih uzroka siromaštva i socijalne isključenosti.

Prekidanje međugeneracijskih ciklusa odrastanja u nepovoljnim uvjetima počinje ulaganjem u djecu kako bi se smanjile razlike između potrebite djece i njihovih vršnjaka u boljem položaju kad je riječ o pristupu ključnim uslugama te kako bi se potakle jednake mogućnosti za svu djecu u EU-u i spriječilo da djeca u siromašnim obiteljima postanu odrasle osobe kojima prijete siromaštvo. Za to su potrebne ciljne nacionalne mjere i ulaganja u iskorjenjivanje siromaštva te uklanjanje nejednakosti i socijalne isključenosti djece. Komisija putem političkih smjernica, uključujući povezane preporuke za pojedine zemlje, podupire države članice u jačanju politika zapošljavanja i socijalnih politika, ulaganju u socijalne usluge i socijalnu infrastrukturu te optimalnom iskorištavanju sredstava EU-a. Unutar europskog prostora obrazovanja⁷⁵ novom će se inicijativom Putevi do školskog uspjeha pridonijeti i tome da obrazovna postignuća budu manje ovisna o socijalnom, ekonomskom i kulturnom statusu.

Programima minimalnog dohotka osigurati će se da nitko ne bude zapostavljen. Iako su uspostavljeni u svim državama članicama, ti programi znatno se razlikuju u pogledu primjerenosti, obuhvata, primjene i povezivanja s mjerama za uključivanje na tržište rada i potpunim dobrima i uslugama, uključujući socijalne usluge. U mnogim bi slučajevima trebalo modernizirati kriterije prihvatljivosti i razine naknada.

U mnogim državama članicama, regijama i gradovima sve si veći broj ljudi ne može priuštiti stanovanje. Beskućništvo je u porastu u većini država članica. Iako politike za iskorjenjivanje beskućništva mogu biti uspješne samo s pomoću prilagođenog lokalnog ili regionalnog pristupa, mnogi dionici inzistiraju⁷⁶ na europskom poticaju za njegovo iskorjenjivanje u cijelom EU-u do 2030. Osim toga, energetska siromaštva pogađa gotovo 34 milijuna Europljana koji si ne mogu priuštiti grijanje domova, što ukazuje na to da si mnoge obitelji ne mogu priuštiti kvalitetno stanovanje. Provedba zelenog plana putem inicijative val obnove⁷⁷, Preporuka Komisije o energetska siromaštva⁷⁸, buduća revizija Direktive o energetska učinkovitosti⁷⁹ te usmjeravanje lokalnih aktivnosti kroz Opservatorij EU-a za energetska siromaštva⁸⁰ pridonijet će ublažavanju energetska siromaštva i povećanju kvalitete stanovanja, posebice za kućanstva sa srednjim i niskim dohotkom.

Djelotvornim pristupom osnovnim uslugama dostatne kvalitete kao što su voda, kanalizacija, zdravstvena zaštita, energija, prijevoz, financijske usluge i digitalna komunikacija zajamčit će se socijalna i ekonomska uključenost. Te usluge mogu biti i važan izvor novih radnih mjesta. Međutim, dohodak, dob, teritorijalne nejednakosti i nedostatak infrastrukture mogu im otežati pristup. Ulaganje u zelenu, digitalnu i

75/ COM(2020) 625 final od 6. svibnja 2020.

76/ Rezolucija Europskog parlamenta 2020/2802(RSP) od 24. studenoga 2020. o snižavanju stopa beskućništva u EU-u

77/ COM(2020) 662 final od 17. rujna 2020.

78/ Preporuka Komisije (EU) 2020/1563 od 14. listopada 2020.

79/ Direktiva 2012/27/EU od 25. listopada 2012.

80/ <https://www.energypoverty.eu/>

socijalnu infrastrukturu, među ostalim putem kohezijske politike EU-a, pomaže u sprečavanju i suzbijanju prostorne segregacije i povećanju pristupa kvalitetnim općim uslugama. Sektorskim politikama i regulatornim okvirima EU-a koji se odnose na usluge od općeg interesa i koji uključuju mjere za zaštitu potrošača, prakse javne nabave i obveze za minimalno pružanje usluga treba se dodatno podupirati intervencije država članica i doprinosti povećanju pristupa i dostupnosti osnovnih dobara i usluga. Komisija trenutačno analizira potrebu za revizijom Uredbe o općem skupnom izuzeću⁸¹ i vodiča o uslugama od općeg gospodarskog interesa.

Komisija će:

- u prvom tromjesečju 2021. predložiti **strategiju EU-a o pravima djeteta i preporuku Vijeća o uspostavi europskog jamstva za djecu** kako bi zajamčila da djeca izložena riziku od siromaštva i socijalne isključenosti imaju učinkovit pristup ključnim uslugama kao što su zdravstvena zaštita i obrazovanje
- tijekom 2022. predložiti **preporuku Vijeća o minimalnom dohotku** kako bi se djelotvorno poduprle i dopunile politike država članica
- u drugom tromjesečju 2021. pokrenuti **Europsku platformu za borbu protiv beskućništva** kako bi poduprla države članice, gradove i pružatelje usluga u razmjeni najboljih praksi i utvrđivanju učinkovitih i inovativnih pristupa
- u drugom tromjesečju 2021. pokrenuti **inicijativu za cjenovno pristupačno stanovanje**, u kojoj će probno sudjelovati 100 općina
- u drugom tromjesečju 2021. objaviti **smjernice za javnu nabavu inovacija i društveno odgovornu javnu nabavu**
- tijekom 2022. objaviti **izvješće EU-a o pristupu osnovnim uslugama**.

Komisija potiče:

- javna tijela da zajamče **učinkovitost i obuhvat mreža socijalne sigurnosti** i pristup potpornim uslugama onima kojima je to potrebno
- nacionalna, regionalna i lokalna tijela da povećaju primjenu **društveno odgovornih kriterija u javnoj nabavi** te da promiču njihovu upotrebu, u skladu s predstojećim smjernicama Komisije.

81/ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014.

Promicanje zdravlja i osiguravanje skrbi

Zdravstveni sustavi i sustavi dugotrajne skrbi uslijed pandemije su postali znatno opterećeni, što je dodatno pogoršalo postojeće probleme, kao što su sve veće vrijeme čekanja na zdravstvenu skrb, strukturni manjak osoblja i sve veće nejednakosti u zdravstvu. Potrebne su reforme i ulaganja u zdravstvene sustave kako bi se povećala njihova otpornost i sposobnost nošenja s trenutačnim i budućim krizama, poboljšala primarna zdravstvena zaštita i skrb o mentalnom zdravlju te povećao pristup kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi za sve i smanjile socijalne, teritorijalne i ekonomske nejednakosti u zdravstvu. Komisija podupire države članice u tim nastojanjima pružanjem informacija utemeljenih na dokazima i razmjenom najboljih praksi za jačanje zdravstvenih sustava.

U Komunikaciji Komisije o europskoj zdravstvenoj uniji⁸² predlažu se rješenja za otpornost, pristupačnost i djelotvornost zdravstvenih sustava u EU-u. Tim će se mjerama poboljšati sposobnost država članica da se pripreme i zajednički odgovore na buduće zdravstvene krize te osigurati dostupnost, cjenovna pristupačnost i inovativnost medicinske opreme. Komisija će uvesti i mjere za provedbu Farmaceutske strategije za Europu⁸³ te Europskog plana za borbu protiv raka⁸⁴. Novi statistički alati i alati za praćenje također će pomoći u boljem mapiranju zdravstvenih nejednakosti s naglaskom na perspektivi pacijenta kako bi se poboljšao pristup zdravstvu za najranjivije osobe.

Otpornost sustava dugotrajne skrbi također je na kušnji. Očekuje se da će u ovom društvu koje stari potražnja za uslugama skrbi porasti, a istodobno u mnogim državama članicama zabrinjava manjak standarda kvalitete skrbi i nejednak pristup kvalitetnim uslugama, među ostalim u ruralnim područjima. U zajedničkom izvješću Komisije i Odbora za socijalnu zaštitu koje će biti objavljeno u proljeće 2021. napraviti će se pregled odgovora nacionalnih sustava na te izazove i ukazati na područja u kojima je potreban dodatan rad kako bi se osigurao jednak pristup kvalitetnoj i cjenovno pristupačnoj dugotrajnoj skrbi u cijeloj Uniji. Zelenom knjigom o starenju⁸⁵ pokrenuto je savjetovanje radi utvrđivanja područja u kojima djelovanje EU-a može donijeti najveću dodanu vrijednost. Reforme i ulaganja u dugotrajnu skrb prilika su za povećanje međugeneracijske solidarnosti, otvaranje radnih mjesta, stvaranje sigurnijeg radnog i životnog okruženja te bolje ponude kvalitetnih usluga.

Komisija će:

- tijekom 2022. predložiti **inicijativu o dugotrajnoj skrbi** kako bi utvrdila okvir za reforme politika s pomoću kojih će se razvijati održiva dugotrajna skrb koja omogućuje bolji pristup kvalitetnim uslugama za one kojima su potrebne
- predložiti nove alate za bolje **mjerenje prepreka i nedostataka u pristupu zdravstvenoj skrbi** (2021.–2022.)
- u četvrtom tromjesečju 2021. predložiti **europski prostor za zdravstvene podatke** kako bi omogućila pristup zdravstvenim podacima radi bolje zdravstvene skrbi, istraživanja i donošenja politika te potaknula razvoj, uvođenje i primjenu digitalnih usluga za pružanje zdravstvene skrbi.

Komisija potiče:

- države članice da ulažu u **radnu snagu u zdravstvenom sustavu i sustavu skrbi**, poboljšaju njihove radne uvjete i pristup osposobljavanju
- države članice da povećaju **digitalizaciju svojih zdravstvenih sustava** i uklone zdravstvene nejednakosti.

82/ COM(2020) 724 final od 11. studenoga 2020.

83/ COM(2020) 761 final od 25. studenoga 2020.

84/ COM(2021) 44 final od 3. veljače 2021.

85/ COM(2021) 50 final od 27. siječnja 2021.

Prilagođavanje socijalne zaštite novom svijetu

Tijekom pandemije **mnoge su države članice proširile socijalnu zaštitu** na skupine koje njome prethodno nisu bile obuhvaćene. Te izvanredne mjere mogu biti izvor nadahnuća za strukturne reforme kojima se poboljšava zaštita nezaposlenih, nestandardnih radnika i samozaposlenih te kojima se osigurava njihovo održivo financiranje, u skladu s Preporukom Vijeća iz 2019. o pristupu socijalnoj zaštiti⁸⁶.

Kako bi se osigurao jednak i održiv pristup socijalnoj zaštiti u smislu obuhvaćenih skupina i rizika, potrebno je **daljnje promišljanje o financiranju socijalne zaštite**, tj. modela financiranja koji bi omogućili trajnu solidarnost među generacijama i unutar njih, uzimajući u obzir da se socijalni doprinosi i porezi na rad mogu smanjiti zbog smanjenja broja radno sposobnog stanovništva.

Socijalna zaštita koja nadilazi nacionalne granice preduvjet je za dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Postojeći i novi oblici mobilnosti radnika koje je olakšala digitalizacija, od općeg prekograničnog rada na daljinu do digitalnih nomada koji rade na daljinu diljem EU-a, podrazumijevaju besprijekornu interakciju mobilnih radnika i uprava uz što manje pogrešaka i prijevara. Inovativna rješenja, ponajprije digitalna, mogu olakšati fizičku i virtualnu mobilnost građana, poduprijeti prenosivost prava na socijalnu sigurnost i prekograničnu provjeru pokrivenosti socijalnim osiguranjem koju obavljaju uprave te pomoći pri identifikaciji osoba za potrebe koordinacije sustava socijalne sigurnosti.

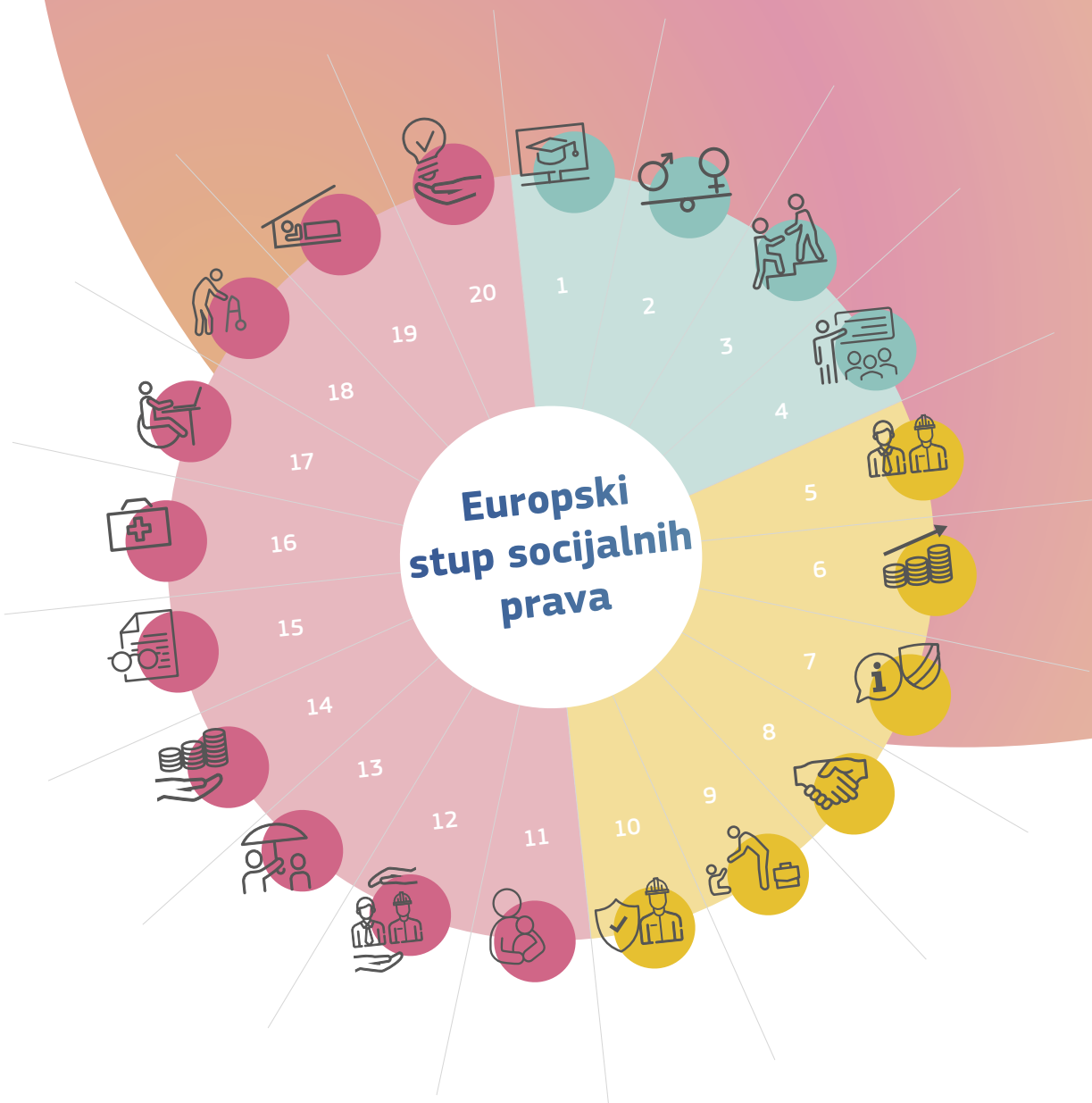
Komisija će:

- uspostaviti **stručnu skupinu na visokoj razini** koja će proučiti budućnost socijalne države, njezino financiranje i povezanost s promjenama u svijetu rada te objaviti izvješće do kraja 2022.
- pokrenuti pilot-projekt u okviru kojeg će se od 2021. do 2023. razmatrati pokretanje digitalnog rješenja za olakšavanje interakcije mobilnih građana i nacionalnih tijela te poboljšanje prenosivosti prava na socijalnu sigurnost preko granica (**europska propusnica socijalne sigurnosti**), na temelju inicijative za pouzdanu i sigurnu europsku elektroničku identifikaciju (e-ID) (drugo tromjesečje 2021.).

Komisija potiče:

- države članice da dodatno prošire pristup socijalnoj zaštiti, u skladu s **Preporukom Vijeća o pristupu socijalnoj zaštiti**, te da dostave svoje planove nacionalnih mjera do 15. svibnja 2021.

86/ Preporuka Vijeća 2019/C
387/01 od
8. studenoga 2019.

Udruživanje snaga radi postizanja rezultata

Ostvarivanje ciljeva europskog stupa socijalnih prava zajednička je politička obveza i odgovornost institucija EU-a, nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, socijalnih partnera i civilnog društva, a svi oni imaju određenu ulogu u skladu sa svojim nadležnostima. EU će poduprijeti ta nastojanja svim raspoloživim instrumentima: financijskom potporom iz nekoliko fondova EU-a za ulaganje u pravedan oporavak i usporednu zelenu i digitalnu tranziciju, poticanjem angažmana svih dionika, davanjem smjernica i koordinacijom nacionalnih gospodarskih i socijalnih politika putem europskog semestra, osiguravanjem primjene prava EU-a i iskorištavanjem svoje uloge kao globalnog predvodnika. **Komisija potiče sve relevantne dionike da na najbolji način iskoriste dostupne instrumente kako bi ubrzali provedbu stupa socijalnih prava.**

Poticanje socijalnih ulaganja s pomoću sredstava EU-a

Države članice trebale bi u potpunosti iskoristiti dosad neviđena financijska sredstva EU-a za potporu reformama i ulaganjima u skladu s europskim stupom socijalnih prava. Dugoročni proračun EU-a za razdoblje 2021.–2027., zajedno s instrumentom za oporavak NextGenerationEU, dosad je najveći paket poticaja financiran iz proračuna EU-a. Ukupno će 1,8 bilijuna EUR pomoći Europi da se oporavi od krize uzrokovane bolešću COVID-19 i postane zelenija, digitalnija i socijalno pravednija.

Novi je ključni financijski instrument u okviru instrumenta NextGenerationEU Mehanizam za oporavak i otpornost, čiji proračun iznosi 672,5 milijardi EUR. Nacionalni planovi za oporavak i otpornost jedinstvena su prilika

za planiranje i financiranje ulaganja i reformi kojima se podupire socijalni oporavak usmjeren na radna mjesta, uz istodobno prihvaćanje zelene i digitalne tranzicije i provedbu relevantnih preporuka za pojedine zemlje u okviru europskog semestra⁸⁷. U skladu sa šest stupova Mehanizma za oporavak i otpornost države članice morat će detaljno objasniti kako se njihovim nacionalnim planovima jača potencijal za rast, postiže otvaranje radnih mjesta, stvara socijalna i institucionalna otpornost, među ostalim promicanjem politika za djecu i mlade, doprinosi rodnoj ravnopravnosti i jednakim mogućnostima za sve i ublažavaju gospodarske i socijalne posljedice krize te tako pridonosi provedbi europskog stupa socijalnih prava i povećava ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija i konvergencija unutar Unije.

ESF+, čiji je proračun 88 milijardi EUR, nastavit će biti glavni instrument EU-a za potporu provedbi stupa socijalnih prava i postizanje triju predložениh glavnih ciljeva EU-a. Provedba načela stupa socijalnih prava i izazovi navedeni u preporukama za pojedine zemlje donesenima u kontekstu europskog semestra bit će temelj državama članicama za pripremu operativnih programa u okviru ESF-a plus. U okviru tog novog instrumenta:

- najmanje 25 % sredstava iz ESF-a plus na nacionalnoj razini trebalo bi potrošiti na suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, unutar čega bi države članice koje su najviše pogođene siromaštvom djece trebale uložiti najmanje 5 % u mjere za suzbijanje siromaštva djece. Sve druge države trebale bi isto tako namijeniti odgovarajuće iznose za provedbu predstojećeg jamstva za djecu. Osim toga, sve će države članice trebati izdvojiti najmanje 3 % svojeg udjela u ESF-u plus za borbu protiv materijalne deprivacije
- kako bi smanjile nezaposlenost mladih, države članice trebati će izdvojiti najmanje 12,5 % sredstava za mlade koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (NEET-ovi) ako je relativni prosjek osoba u toj skupini iznad prosjeka EU-a, a sve će druge države članice trebati namijeniti odgovarajući iznos za provedbu pojačane Garancije za mlade
- države članice moraju izdvojiti odgovarajući iznos za izgradnju kapaciteta socijalnih partnera i organizacija civilnog društva; ako su dobile preporuku za svoju zemlju u tom području trebale bi programirati 0,25 % sredstava iz ESF-a plus.

Za provedbu stupa bit će dostupna i druga sredstva. Iz EFRR-a će se financirati infrastruktura i oprema za zapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje te socijalne usluge. Sredstvima iz **Fonda za pravednu tranziciju** poduprijet će se razvoj vještina u regijama koje se suočavaju s većim socioekonomskim izazovima zbog klimatske tranzicije. **Pričuva za prilagodbu Brexitu** pomoći će u ublažavanju negativnih gospodarskih i socijalnih posljedica izlaska Ujedinjene Kraljevine iz EU-a. U okviru programa **REACT-EU** za 2021. i 2022. izdvojeno je 47,5 milijardi EUR dodatnih sredstava radi prelaska s hitnog početnog odgovora na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 na dugoročni oporavak gospodarstva. **Europski fond za prilagodbu globalizaciji** i dalje će podupirati radnike koji su ostali bez posla zbog restrukturiranja.

Program **Erasmus+** mobilizirat će sektore obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta radi brzog oporavka i budućeg rasta te će promicati zelene i digitalne vještine. **Instrumentom za tehničku potporu** poboljšat će se administrativni kapaciteti

87/ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en#documents.

vlada i javnih uprava za provedbu reformi u okviru svakog od triju glavnih ciljeva za 2030. u pogledu zapošljavanja, vještina i socijalne uključenosti. Posebnom komponentom za ulaganja u okviru programa **InvestEU** poticati će se privatna ulaganja koja pridonose ostvarenju socijalnih ciljeva. Provjera održivosti zajamčit će socijalni učinak predloženih ulaganja, a posebno će se podupirati ulaganja u socijalnu ekonomiju i inovacije, socijalnu infrastrukturu i vještine. Vidljivost projekata socijalne ekonomije može se još povećati dodatnim mjerama, kao što je poseban sustav označavanja.

Obzor Europa najveći je i najambiciozniji program istraživanja i inovacija u povijesti, s ukupnim dogovorenim proračunom od 94 milijarde EUR. Cilj je tog programa razvoj novih tehnologija, inovativnih gospodarskih i društvenih transformacija i popratnih ili poticajnih politika i ulaganja, među ostalim kako bi se pojačale društvena i gospodarska otpornost i održivost. Novim **programom „EU za zdravlje“** za razdoblje 2021.–2027., čiji proračun iznosi 5,1 milijardu EUR, poduprijet će se izgradnja otpornih zdravstvenih sustava u EU-u kako bismo se bolje opremili za budućnost. **Fond za azil, migracije i integraciju** poduprijet će integraciju i uključivanje migranata.

Pri planiranju dodjele financijskih sredstava države članice trebale bi se više koristiti procjenama distribucijskog učinka kako bi se bolje uzeo u obzir učinak reformi i ulaganja na dohodak različitih skupina te povećala transparentnost u pogledu socijalnog učinka proračuna i politika. To mogu uvesti nacionalna tijela i može služiti kao dopuna mjerama Komisije za poboljšanje kvalitete javnih financija, transparentno i pravednije oporezivanje te društveno održivo ulaganje i financiranje.

Razvoj održivog financiranja ima ključnu ulogu u mobilizaciji ne samo javnih sredstava nego i potrebnih privatnih sredstava za postizanje održivih ciljeva. EU mobilizira privatna ulaganja u prelazak na klimatski neutralan, resursno učinkovit i kružni EU. Dobar je primjer za to uspješno izdavanje prvih EU-ovih obveznica s društvenim učinkom za financiranje zajmova instrumenta SURE. Privatna i socijalno održiva ulaganja također će imati veliku ulogu u poštenom i pravednom oporavku. Moguća proširenja taksonomije EU-a pružila bi poduzećima i ulagačima pouzdan i zajednički jezik za utvrđivanje društveno održivih aktivnosti i povećanje transparentnosti na tržištima socijalnog financiranja. Proučit će se i evaluirati opseg i potencijal takvih proširenja. Bolje javno izvješćivanje o socijalnim pitanjima koje provode poduzeća trebalo bi olakšati ulaganja u gospodarske aktivnosti s pozitivnim socijalnim rezultatima. Bolje korporativno izvješćivanje služi i postizanju veće odgovornosti poduzeća za društvene i druge učinke na održivost.

Komisija će:

- do kraja 2021. donijeti **delegirani akt kako bi se utvrdila metodologija izvješćivanja o socijalnim izdacima u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost**
- tijekom 2022. predstaviti **smjernice za povećanje primjene ex ante procjena distribucijskog učinka u državama članicama** pri izradi proračuna i planiranju reformi
- istražiti moguće mjere u okviru **obnovljene strategije održivog financiranja** (sredina 2021.) za poticanje privatnih socijalnih ulaganja; do kraja 2021. objaviti izvješće o mogućem **proširenju Uredbe o taksonomiji EU-a**⁸⁸ **kako bi obuhvatila druge ciljeve održivosti, uključujući socijalne**
- predložiti **reviziju Direktive o nefinancijskom izvješćivanju**⁸⁹ u drugom tromjesečju 2021. kako bi se uključili stroži zahtjevi za izvješćivanje poduzeća o socijalnim pitanjima.

88/ Uredba (EU) 2020/852 od 18. lipnja 2020.

89/ Direktiva 2014/95/EU od 22. listopada 2014.

Komisija potiče:

- države članice da iskoriste mogućnosti financiranja sredstvima EU-a, ponajprije putem **nacionalnih planova za oporavak i otpornost i operativnih programa ESF-a plus i EFRR-a** kako bi se poduprla nacionalna provedba stupa socijalnih prava
- države članice da iskoriste dosad neviđenu priliku koju nudi **Mehanizam za oporavak i otpornost** kad je riječ o provedbi relevantnih preporuka za pojedine zemlje
- nacionalna i regionalna tijela da provode **ex ante procjene distribucijskog učinka** u okviru proračunskih i širih političkih procesa
- države članice da stvore uvjete za **razvoj transparentnih tržišta socijalnih ulaganja**.

Udruživanje snaga svih aktera

Angažman nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, socijalnih partnera i civilnog društva važan je za provedbu obveza iz stupa. Za to je potrebna **usklađena i sveobuhvatna koordinacija na nacionalnoj razini, koja može pridonijeti udruživanju snaga svih relevantnih nacionalnih aktera**. Komisija će i dalje organizirati događanja na razini EU-a kako bi stekla pregled nad ostvarenim napretkom i postavila ciljeve za djelovanje na toj razini. Svi relevantni akteri trebali bi organizirati aktivnosti komunikacije i sudjelovanja kako bi mogli promovirati stup i socijalna prava u Europi te surađivati s građanima i svima koji izravno rade na provedbi načela stupa.

Važno je i da se intenzivira socijalni dijalog na nacionalnoj razini i razini EU-a. Socijalni partneri imaju važnu ulogu u ublažavanju posljedica pandemije, održavanju oporavka i upravljanju budućim promjenama na tržištu rada. Potrebno je više podupirati širenje obuhvata kolektivnog pregovaranja i spriječiti smanjenje broja članova i organizacijske gustoće socijalnih partnera. Tijekom savjetovanja uoči sastavljanja ovog Akcijskog plana socijalni partneri iz svih dijelova Europe naglasili su potrebu da se socijalni dijalog podupre na nacionalnoj razini, među ostalim njihovim većim sudjelovanjem u relevantnim politikama te povećanjem njihova kapaciteta i dosega kako bi se uključili novi sektori, mladi i osobe koje rade putem platformi.

Komisija će:

- poticati komunikacijske aktivnosti i **proces suradnje sa svim relevantnim akterima kako bi se osigurala** promocija i zajednička obveza ostvarenja stupa
- nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima 2021.⁹⁰, predstaviti **inicijativu za potporu socijalnom dijalogu na razini EU-a i nacionalnoj razini 2022.**; inicijativa će uključivati pokretanje dodjele nove nagrade za inovativne prakse socijalnog dijaloga, program informiranja i posjeta namijenjen mladim budućim vođama u socijalnim partnerima, reviziju sektorskog socijalnog dijaloga na razini EU-a i novi okvir potpore za sporazume socijalnih partnera na razini EU-a.

Komisija potiče:

- nacionalna tijela, socijalne partnere, civilno društvo i druge relevantne aktere da organiziraju **aktivnosti komunikacije i sudjelovanja** prikupljanjem i razmjenom najboljih praksi diljem Europe

90/ Vidjeti i izvješće Andree Nahles, posebne savjetnice povjerenika za zapošljavanje i socijalna prava: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&categoryId=89&newsId=9916&furtherNews=yes&preview=cHJldkVt-cGxQb3JlOYWwhMjAxMjAyM-TVwcmV2aWV3>.

- države članice da organiziraju **koordinacijski mehanizam kako bi se osiguralo sudjelovanje svih relevantnih dionika na nacionalnoj razini** u provedbi stupa
- države članice da potiču i stvore uvjete za bolje **funkcioniranje i učinkovitost kolektivnog pregovaranja i socijalnog dijaloga**
- javna tijela da **intenziviraju socijalni dijalog** i da se pri oblikovanju relevantnih politika i zakonodavstva savjetuju sa socijalnim partnerima
- **europske socijalne partnere da pridonese uspješnoj preobrazbi europskih tržišta rada pregovorima o budućim sporazumima na razini EU-a.**

Poboljšanje koordinacije i praćenja

Države članice trebale bi što više iskoristiti europski semestar kao relevantni ustaljeni okvir za koordinaciju gospodarskih i socijalnih reformi i ulaganja te reformi i ulaganja u području zapošljavanja, u čijem su središtu ljudi i njihova dobrobit. Od 2018. načela stupa uključivana su u cijeli ciklus europskog semestra. Države članice trebale bi izvješćivati o provedbi stupa u svojim nacionalnim programima reformi. Preporuke za pojedine zemlje, koje se temelje na četiri dimenzije (okolišnoj održivosti, produktivnosti, pravednosti i makroekonomskoj stabilnosti) utvrđene u godišnjoj strategiji održivog rasta, i dalje će pružati smjernice za provedbu načela stupa na nacionalnoj razini, među ostalim s pomoću relevantnih financijskih sredstava EU-a. Kako je prethodno navedeno, glavni ciljevi EU-a pomoći će u usmjeravanju nacionalnih i regionalnih politika i reformi u području zapošljavanja, vještina i socijalnih pitanja. U narednim godinama europski semestar omogućit će i koordinirano praćenje provedbe planova za oporavak i otpornost.

Budući da je pregled socijalnih pokazatelja glavni alat za praćenje u okviru europskog semestra, Komisija predlaže njegovu reviziju kako bi se u većoj mjeri obuhvatio stup socijalnih prava. Osim ostvarenja glavnih ciljeva, integriranjem i ažuriranjem postojećeg skupa pokazatelja pridonijet će se sveobuhvatnijem praćenju napretka na ostvarenju načela stupa i provedbe mjera politike predloženih u ovom Akcijskom planu. Prijedlog za ažuriranje pregleda socijalnih pokazatelja, povezanog i s UN-ovim ciljevima održivog razvoja, predstavljen je u Prilogu 2. ovom Akcijskom planu (analiza na kojoj se temelji opisana je u popratnom radnom dokumentu službi Komisije). U zemljama proširenja ažurirani pregled socijalnih pokazatelja upotrebljavat će se u programu gospodarskih reformi (ERP) kako bi se pratio napredak u provedbi stupa, ovisno o dostupnosti podataka.

Zajedničko izvješće o zapošljavanju bit će usmjereno na relevantna načela stupa i sadržavat će detaljniju analizu njihove provedbe na razini EU-a i nacionalnoj razini koja se temelji na revidiranom pregledu socijalnih pokazatelja. Države članice bit će pozvane da u svojim nacionalnim programima reformi redovito izvješćuju o provedbi i o političkim inicijativama predviđenima za uklanjanje nedostataka.

Naposljetku, poboljšat će se **pravodobnost društvenih statistika** na temelju nedavno donesene Uredbe o integriranoj europskoj društvenoj statistici⁹¹ i rane procjene siromaštva i nejednakosti. Komisija će i dalje poticati države članice da poboljšaju prikupljanje podataka razvrstanih prema rasnom ili etničkom podrijetlu u skladu s akcijskim planom EU-a za antirasizam. U suradnji s drugim institucijama EU-a Komisija će nastaviti **poboljšavati i razvijati pouzdane i međunarodno usporedive**

91/ Uredba (EU) 2019/1700 od 10. listopada 2019.

pokazatelje za mjerenje i praćenje dobrobiti ljudi u Uniji, uzimajući u obzir kontekst pojedine zemlje i rad drugih relevantnih međunarodnih aktera.

Komisija će:

- nastaviti usmjeravati nacionalne reforme i ulaganja putem **europskog semestra**, među ostalim pri provedbi planova za oporavak i otpornost kako bi se dodatno potakla provedba načela stupa socijalnih prava
- tijekom 2021. s državama članicama usuglasiti **revidiranu verziju pregleda socijalnih pokazatelja** kako bi bolje odrazio prioritete politika i mjere utvrđene u ovom Akcijskom planu
- **proširiti opseg i produbiti analizu zajedničkog izvješća o zapošljavanju** i organizirati posebna događanja za predstavljanje napretka u provedbi stupa.

Provedba, primjena i osiguravanje primjene socijalne pravne stečevine EU-a

Socijalna pravila EU-a ništa ne vrijede bez provedbe. Mnogi ispitanici savjetovanja u okviru pripreme ovog Akcijskog plana naglasili su važnost bolje provedbe, primjene i osiguravanja primjene postojećeg radnog i socijalnog prava EU-a. Intenzivniji dijalog s državama članicama može olakšati pravodobno prenošenje pravnih instrumenata EU-a, poboljšati kvalitetu njihove provedbe i spriječiti pokretanje postupaka zbog povrede u kasnijoj fazi. Istodobno će Komisija nastojati postrožiti mjere ako države članice ne ispune obveze na temelju prava EU-a.

Komisija će:

- intenzivirati **suradnju s državama članicama u području radnog i socijalnog prava EU-a**, pri čemu će u prvom planu biti prenošenje i provedba te razmjena najboljih praksi.

Komisija potiče:

- države članice da podupru i pojačaju **izgradnju kapaciteta inspektorata rada** u aktivnostima praćenja provedbe pravne stečevine Unije.

EU kao odgovoran globalni predvodnik

Budući da usmjerava međunarodno djelovanje EU-a u području socijalnih pitanja, stup pomaže potvrditi ulogu EU-a kao odgovornoga globalnog predvodnika. Komisija radi na stvaranju ravnopravnih uvjeta na svjetskoj razini kako konkurentna prednost ne bi bila na štetu najranjivijih. S jedne strane, EU djeluje u multilateralnom sustavu koji se temelji na međunarodnim normama na koje se EU i/

ili države članice obvezuju. S druge strane, stup je vodič za naše bilateralne odnose s vanjskim partnerima, uključujući partnere iz susjedstva i partnere u postupku proširenja, jer definira visoku razinu socijalnih standarda za koje se EU zalaže.

Kako bi se ojačao dijalog sa zemljama zapadnog Balkana i potaknula provedba europskog stupa socijalnih prava⁹² te uklonile socijalne razlike između država članica i zapadnog Balkana, zemlje kandidatkinje i potencijalni kandidati bit će uključeni u relevantne aktivnosti, platforme, radne skupine i sastanke koji se na njih odnose. U okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) III bit će dostupna veća financijska sredstva za razvoj ljudskog kapitala i vodeća inicijativa za provedbu programa Garancije za mlade kako bi se smanjila visoka stopa NEET-ova u regiji⁹³.

EU će nastaviti promicati dostojanstven rad i socijalnu uključenost diljem svijeta u suradnji s partnerskim zemljama, posebice u kontekstu Međunarodne organizacije rada (ILO) i putem trgovinskih i razvojnih politika, održive nabave i financiranja te korporativne transparentnosti i održivog korporativnog upravljanja. U skladu s pozivom u Zaključcima Vijeća o ljudskim pravima i dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe⁹⁴ Komisija će raditi na socijalnoj dimenziji međunarodnog djelovanja kao odgovor na pandemiju, klimatske promjene, nove tehnologije i Program UN-a do 2030.⁹⁵ Kao članica skupina G7 i G20, EU promiče održiv i uključiv gospodarski oporavak od kojeg bi koristi imali svi ljudi u svim zemljama.

Komisija će:

- donijeti **Komunikaciju o dostojanstvenom radu širom svijeta** u drugom tromjesečju 2021. i u njoj dati sveobuhvatan pregled relevantnih alata EU-a i nacrt strategije EU-a za promicanje socijalne dimenzije u međunarodnom djelovanju
- u drugom tromjesečju 2021. donijeti inicijativu za **održivo korporativno upravljanje**.

Komisija potiče:

- države članice da promiču **međunarodne radne standarde, dostojanstven rad i socijalnu uključenost širom svijeta** te da rade na ostvarenju UN-ova Programa do 2030. i ciljeva održivog razvoja u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima i civilnim društvom
- zemlje proširenja da se na putu prema EU-u usklađuju sa socijalnim standardima i politikama EU-a, ponajprije putem **programa gospodarskih reformi**.

92/ COM(2020) 14 final od 14. siječnja 2020.

93/ COM(2020) 641 final od 6. listopada 2020.

94/ 13512/20 od 1. prosinca 2020.

95/ COM(2006) 249 final od 25. svibnja 2006.

Daljnji koraci

U ovom se Akcijskom planu utvrđuju mjere na razini EU-a za daljnju provedbu europskog stupa socijalnih prava kako bi se izgradila jača socijalna Europa za pravednu tranziciju i oporavak. Kako bi građani EU-a mogli u potpunosti uživati prava i imati koristi od načela stupa, potrebno je uglavnom nacionalno, regionalno i lokalno djelovanje. Komisija poziva države članice, socijalne partnere i druge relevantne dionike kao što su regionalna i lokalna tijela te organizacije civilnog društva da u središte svojih ulaganja i reformi za poticanje oporavka od pandemije bolesti COVID-19 stave visoke socijalne standarde utvrđene stupom. Naš je zajednički cilj ulaganje u sadašnje i buduće generacije Europljana kako bi oni i Europa u cjelini mogli napredovati zahvaljujući socijalnim inovacijama i raznolikosti, unatoč promjenama i nepovoljnim okolnostima.

Sastanak na vrhu o socijalnim pitanjima koji će se održati u Portu 7. i 8. svibnja 2021. u organizaciji portugalskog predsjedništva Vijeća bit će prilika da se na najvišoj političkoj razini potvrdi predanost i ambicija da se u oporavku Europe i nakon njega ljude stavi na prvo mjesto.

Kako bi poduprla provedbu ovog Akcijskog plana, Komisija poziva europske institucije, nacionalne parlamente, socijalne partnere i civilno društvo da organiziraju redovite zajedničke političke rasprave kako bi se razmotrio napredak na ostvarenju jake socijalne Europe do 2030.

Komisija će 2025. **preispitati ovaj Akcijski plan**. To će preispitivanje biti temelj za daljnje mjere na razini EU-a za postizanje ciljeva do 2030.

PRILOG 1.: KLJUČNE MJERE KOMISIJE

PRILOG 2.:

REVIDIRANI PREGLED SOCIJALNIH POKAZATELJA

	Glavni pokazatelji	Sekundarni pokazatelji	Cilj održivog razvoja
Jednake mogućnosti	<p>Sudjelovanje odraslih u obrazovanju tijekom posljednjih 12 mjeseci**</p> <p>Udio osoba koje su rano napustile obrazovanje i osposobljavanje</p> <p>Stupanj digitalnih vještina pojedinaca</p> <p>Stopa skupine NEET među mladima (u dobi od 15 do 29 godina)</p> <p>Razlika na temelju spola u zapošljavanju</p> <p>Kvintilni omjer dohotka (S80/S20)</p>	<p>Stjecanje tercijarnog obrazovanja</p> <p>Nezadovoljavajući rezultati u obrazovanju (uključujući digitalne vještine**)</p> <p>Sudjelovanje niskokvalificiranih odraslih u obrazovanju**</p> <p>Udio nezaposlenih odraslih s nedavnim iskustvom učenja**</p> <p>Razlika u nezadovoljavajućim rezultatima između donje i gornje četvrtine socioekonomskog indeksa (PISA)**</p> <p>Razlika u zaposlenosti između muškaraca i žena u nepunom radnom vremenu</p> <p>Neprilagođena razlika u plaćama između muškaraca i žena</p> <p>Udio dohotka najsiromašnijih 40 % stanovništva (cilj održivog razvoja)**</p>	<p>4. Kvalitetno obrazovanje</p> <p>5. Rodna ravnopravnost</p> <p>10. Smanjenje nejednakosti</p>
Pravedni uvjeti rada	<p>Stopa zaposlenosti</p> <p>Stopa nezaposlenosti</p> <p>Stopa dugotrajne nezaposlenosti</p> <p>Rast GDHI-ja po glavi stanovnika</p>	<p>Stopa aktivnosti</p> <p>Stopa nezaposlenosti mladih</p> <p>Trenutačno zaposlenje po trajanju</p> <p>Stope prelaska s ugovora na određeno vrijeme na ugovore na neodređeno vrijeme</p> <p>Udio osoba koje su nesvojevoljno zaposlene na određeno vrijeme**</p> <p>Nesreće na radu sa smrtnim ishodom na 100 000 radnika (cilj održivog razvoja)**</p> <p>Stopa izloženosti riziku od siromaštva zaposlenih</p>	<p>8. Dostojanstven rad i gospodarski rast</p>
Socijalna zaštita i uključuenost	<p>Stopa izloženosti riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti (AROPe)</p> <p>Stopa izloženosti riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti djece (u dobi od 0 do 17 godina)**</p> <p>Učinak socijalnih transfera (osim mirovina) na smanjenje siromaštva</p> <p>Razlika na temelju invaliditeta u zapošljavanju**</p> <p>Preopterećenost troškovima stanovanja**</p> <p>Djeca mlađa od tri godine u sustavu formalne skrbi o djeci</p> <p>Samoprijavljena neispunjena potreba za zdravstvenom skrbi</p>	<p>Stopa izloženosti riziku od siromaštva (AROP)</p> <p>Stopa teške materijalne i socijalne deprivacije (SMSD)</p> <p>Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada</p> <p>Teška materijalna deprivacija stanovanja (vlasnik i stanar)</p> <p>Medijan razlike u stopi izloženosti riziku od siromaštva**</p> <p>Stopa primatelja naknade [udio pojedinaca u dobi od 18 do 59 godina koji primaju bilo kakvu socijalnu naknadu (osim naknade za starost) među stanovništvom izloženom riziku od siromaštva]**</p> <p>Ukupni socijalni izdaci po funkciji (% BDP-a): socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, obrazovanje, dugotrajna skrb**</p> <p>Obuhvaćenost naknadama za nezaposlene [kratkotrajno nezaposlenih osoba]**</p> <p>Pokrivenost potreba za dugotrajnom skrbi**</p> <p>Ukupna stopa zamjene za mirovine</p> <p>Udio stanovništva koje ne može primjereno zagrijati dom (cilj održivog razvoja)**</p> <p>Dimenzija povezivosti indeksa gospodarske i društvene digitalizacije</p> <p>Djeca u dobi od 3 godine do obvezne osnovnoškolske dobi u sustavu formalne skrbi o djeci**</p> <p>Neposredni izdaci za zdravstvenu skrb</p> <p>Godine zdravog života u dobi od 65 godina: žene i muškarci</p> <p>Standardizirana smrtnost koja se može spriječiti i liječiti (cilj održivog razvoja)**</p>	<p>1. Svijet bez siromaštva</p> <p>3. Dobro zdravlje i dobrobit</p>

** Novi pokazatelj u usporedbi s trenutačnom verzijom pregleda pokazatelja (u zagradi okvir u kojem se trenutačno upotrebljava)

Napomena – raščlamba socijalnih pokazatelja po dobnoj skupini, spolu, zemlji rođenja, statusu invaliditeta upotrebljavat će se za dopunu analize prema potrebi.

PRILOG 3.: NAČELA STUPA PROGLAŠENA NA SASTANKU NA VRHU U GÖTEBORGU 2017.

1. Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje

Svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno ući na tržište rada.

2. Rodna ravnopravnost

- a. Jednako postupanje i jednake mogućnosti žena i muškaraca moraju se osigurati i poticati u svim područjima, uključujući sudjelovanje na tržištu rada, uvjete zaposlenja i napredovanje u karijeri.
- b. Žene i muškarci imaju pravo na jednaku plaću za rad jednake vrijednosti.

3. Jednake mogućnosti

Bez obzira na spol, rasnu ili etničku pripadnost, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju, svi imaju pravo na jednako postupanje i jednake mogućnosti u pogledu zapošljavanja, socijalne zaštite, obrazovanja te pristupa robi i uslugama dostupnima javnosti. Potiču se jednake mogućnosti nedovoljno zastupljenih skupina.

4. Aktivna potpora zapošljavanju

- a. Svi imaju pravo na pravovremenu i prilagođenu pomoć u poboljšavanju izgleda za zapošljavanje ili samozapošljavanje. To uključuje pravo na potporu pri traženju posla, osposobljavanju i prekvalifikaciji. Svi imaju pravo na prijenos socijalne zaštite i prava na osposobljavanje kada mijenjaju radno mjesto.
- b. Mladi imaju pravo na kontinuirano obrazovanje, naukovanje, pripravništvo ili pouzdanu ponudu za posao u razdoblju od četiri mjeseca nakon gubitka posla ili prekida obrazovanja.
- c. Nezaposleni imaju pravo na prilagođenu, neprekidnu i dosljednu potporu. Dugotrajno nezaposleni imaju pravo na detaljnu individualnu procjenu najkasnije 18 mjeseci od gubitka posla.

5. Sigurno i prilagodljivo zaposlenje

- a. Bez obzira na vrstu i trajanje radnog odnosa radnici imaju pravo na pravedno i jednako postupanje u pogledu radnih uvjeta, pristupa socijalnoj zaštiti i osposobljavanja. Potiče se prijelaz prema zapošljavanju na neodređeno vrijeme.
- b. U skladu sa zakonodavstvom i kolektivnim ugovorima osigurava se potrebna fleksibilnost poslodavaca da se brzo prilagode gospodarskim promjenama.
- c. Potiču se inovativni oblici zapošljavanja kojima se osiguravaju kvalitetni radni uvjeti. Potiču se poduzetništvo i samozapošljavanje. Olakšava se profesionalna mobilnost.
- d. Sprečava se sklapanje radnih odnosa s nesigurnim radnim uvjetima, uključujući zabranu zlouporabe nestandardnih ugovora. Probni rad trebao bi se zaključiti u razumnom roku.

6. Plaće

- a. Radnici imaju pravo na pravedne plaće s kojima se može dostojno živjeti.
- b. Osigurava se primjerena minimalna plaća kojom se mogu zadovoljiti potrebe radnika i njihovih obitelji u određenim nacionalnim gospodarskim i društvenim uvjetima te pristup zapošljavanju i poticaji za traženje zaposlenja. Sprečava se siromaštvo zaposlenih.
- c. Sve se plaće utvrđuju transparentno i predvidljivo u skladu s nacionalnom praksom i poštujući autonomiju socijalnih partnera.

7. Informacije o uvjetima zaposlenja i zaštita u slučaju dobivanja otkaza

- Radnici imaju pravo na početku zaposlenja u pisanom obliku biti upoznati sa svojim pravima i obvezama koji proizlaze iz radnog odnosa, uključujući probni rad.
- Prije dobivanja otkaza radnici imaju pravo biti upoznati s razlozima za njegovo dobivanje i mora im se dati razuman otkazni rok. Radnici imaju pravo pristupa djelotvornom i nepristranom rješavanju sporova, a u slučaju neopravdanog otkaza imaju pravo na pravnu zaštitu, uključujući primjerenu kompenzaciju.

8. Socijalni dijalog i uključenost radnika

- Provodi se savjetovanje sa socijalnim partnerima o osmišljavanju i provedbi gospodarskih i socijalnih politika te politika zapošljavanja u skladu s nacionalnom praksom. Potiče ih se da pregovaraju o kolektivnim ugovorima i sklapaju ih u svim područjima koja su im relevantna poštujući svoju autonomiju i pravo na kolektivno djelovanje. Prema potrebi, sporazumi koje su sklopili socijalni partneri provode se na razini Unije i njezinih država članica.
- Radnici i predstavnici radnika imaju pravo pravovremeno biti upoznati s pitanjima koja su im relevantna te se uključiti u raspravu o njima, osobito u pogledu prijenosa, restrukturiranja i spajanja poduzeća te kolektivnog otpuštanja.
- Potiče se potpora povećanju kapaciteta socijalnih partnera za promicanje socijalnog dijaloga.

9. Ravnoteža između poslovnog i privatnog života

Roditelji i osobe koje su dužne skrbiti o drugima imaju pravo na primjeren dopust, fleksibilne radne uvjete i pristup uslugama skrbi. Žene i muškarci imaju pravo jednakog pristupa posebnim dopustima za skrb i potiču se da ih jednakomjerno koriste.

10. Zdravo, sigurno i dobro prilagođeno radno okruženje te zaštita podataka

- Radnici imaju pravo na visoku razinu zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.
- Radnici imaju pravo na radno okruženje koje je prilagođeno njihovim profesionalnim potrebama te koje će im omogućiti da što duže sudjeluju na tržištu rada.
- Radnici imaju pravo na zaštitu osobnih podataka na radnom mjestu.

11. Skrb o djeci i potpora djeci

- Djeca imaju pravo na pristupačan i kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje.
- Djeca imaju pravo na zaštitu od siromaštva. Djeca iz ugroženih sredina imaju pravo na posebne poticajne mjere za ostvarivanje jednakih mogućnosti.

12. Socijalna zaštita

Bez obzira na vrstu i trajanje radnog odnosa radnici, a u usporedivim uvjetima i samozaposleni, imaju pravo na primjerenu socijalnu zaštitu.

13. Naknade za nezaposlene

Nezaposleni imaju pravo na primjerenu potporu javnih zavoda za zapošljavanje pri (ponovnom) uključivanju na tržište rada i primjerenu naknadu za nezaposlene u razumnom trajanju, u skladu s njihovim doprinosima i nacionalnim pravilima o ispunjavanju uvjeta za primanje naknade. Tim naknadama ne smije se destimulirati brz povratak na tržište rada.

14. Minimalni dohodak

Svi koji nemaju dovoljno sredstava imaju pravo na primjeren minimalni dohodak koji omogućuje dostojan život u svim njegovim fazama te pravo djelotvornog pristupa potpornim dobrima i uslugama. Za one koji mogu raditi minimalni bi dohodak trebalo kombinirati s poticajima za (ponovno) uključivanje na tržište rada.

15. Dohodak u starosti i mirovine

- a. Umirovljeni radnici i samozaposleni imaju pravo na mirovinu koja odgovara njihovim doprinosima i čini primjeren dohodak. Žene i muškarci imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje prava na mirovinu.
- b. Sve starije osobe imaju pravo na resurse koji im omogućuju dostojan život.

16. Zdravstvena skrb

Svi imaju pravo pravovremenog pristupa pristupačnoj i kvalitetnoj preventivnoj i kurativnoj zdravstvenoj skrbi.

17. Uključenost osoba s invaliditetom

Osobe s invaliditetom imaju pravo na potporu dohotku koja im omogućuje dostojan život, usluge koje im omogućuju sudjelovanje na tržištu rada i u društvu te radno okruženje prilagođeno njihovim potrebama.

18. Dugotrajna skrb

Svi imaju pravo na pristupačne i kvalitetne usluge dugotrajne skrbi, osobito na usluge skrbi u vlastitom domu i u zajednici.

19. Stanovanje i pomoć beskućnicima

- a. Onima kojima je to potrebno omogućuje se pristup socijalnim stanovima ili kvalitetnoj pomoći za stanovanje.
- b. Ranjive osobe imaju pravo na primjerenu pomoć i zaštitu od prisilnih deložacija.
- c. Osiguravaju se primjerena skloništa i usluge za beskućnike radi promicanja njihove socijalne uključenosti.

20. Dostupnost osnovnih usluga

Svi imaju pravo pristupa kvalitetnim osnovnim uslugama, uključujući vodu, kanalizaciju, energiju, prijevoz, financijske usluge i digitalnu komunikaciju. Potpora pristupu takvim uslugama dostupna je onima kojima je potrebna.

Kontakt s EU-om

Osobno

U cijeloj Europskoj uniji postoje stotine informacijskih centara Europe Direct. Adresu najbližeg centra možete pronaći na: https://europa.eu/european-union/contact_hr

Telefonom ili e-poštom

Europe Direct je služba koja odgovara na vaša pitanja o Europskoj uniji. Možete im se obratiti:

- na besplatni telefonski broj: 00 800 6 7 8 9 10 11 (neki operateri naplaćuju te pozive),
- na broj: +32 22999696 ili
- e-poštom preko: https://europa.eu/european-union/contact_hr

Traženje informacija o EU-u

Na internetu

Informacije o Europskoj uniji na svim službenim jezicima EU-a dostupne su na internetskim stranicama Europa: https://europa.eu/european-union/index_hr

Publikacije EU-a

Besplatne publikacije EU-a i publikacije EU-a koje se plaćaju možete preuzeti ili naručiti preko internetske stranice: <https://publications.europa.eu/hr/publications>. Za više primjeraka besplatnih publikacija obratite se službi Europe Direct ili najbližemu informacijskom centru (vidjeti https://europa.eu/european-union/contact_hr).

Zakonodavstvo EU-a i povezani dokumenti

Za pristup pravnim informacijama iz EU-a, uključujući cjelokupno zakonodavstvo EU-a od 1952. na svim službenim jezičnim verzijama, posjetite internetske stranice EUR-Lexa: <http://eur-lex.europa.eu>

Otvoreni podatci iz EU-a

Portal otvorenih podataka EU-a (<http://data.europa.eu/euodp/hr>) omogućuje pristup podatkovnim zbirkama iz EU-a. Podatci se mogu besplatno preuzimati i ponovno uporabiti u komercijalne i nekomercijalne svrhe.

Europska komisija nije odgovorna za bilo kakve posljedice koje proizlaze iz ponovne uporabe ove publikacije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2021

© Europska unija, 2021

Politika ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređena je na temelju Odluke Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.). Osim ako je navedeno drukčije, ponovna uporaba ovog dokumenta dopuštena je u skladu s licencijom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna uporaba dopuštena uz navođenje relevantnih podataka i svih izmjena.

Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije možda će biti potrebno zatražiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava.
All images © European Union, unless otherwise stated. Icons © Shutterstock © Flaticon – all rights reserved.

Ured za publikacije
Europske unije

Print	ISBN 97892-76-30728-0	doi:10.2767/231619	KE-09-21-008-HR-C
PDF	ISBN 97892-76-30766-2	doi:10.2767/203636	KE-09-21-008-HR-N